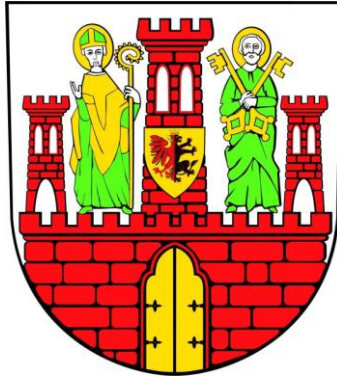

BURMISTRZ BRZEŚCIA KUJAWSKIEGO

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
projektu zmiany**

**Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego
miasta i gminy Brześć Kujawski**

Włocławek, luty - marzec 2009r.

Załączniki graficzne:

w skali 1 : 25 000 (gmina – kierunki zagospodarowania przestrzennego)

w skali 1 : 5 000 (miasto – kierunki zagospodarowania przestrzennego)

Opracowanie:

mgr Jolanta Rudnicka

mgr inż. Przemysław Brenda

Opracowanie graficzne

tech. bud Anna Majewska

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	4
2. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO ŚRODOWISKA.....	9
3. ANALIZA USTALEŃ STUDIUM.....	21
4. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM.....	26
5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIEDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM A ICH ODNIESIENIE W STUDIUM.....	26
6. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z PROJEKTOWANEGO PRZEZNACZENIA TERENU.....	27
7. OCENA USTALEŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM W ZAKRESIE STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA, JEGO ZASOBÓW, ODPORNOŚCI NA DEGRADACJĘ I ZDREGENERACJI.....	41
8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM.DOKUMENCIE.....	41
9.PODSUMOWANIE.....	42
10.STRESZCZENIEJĘZYKU.NIESPECJALISTYCZNYM.....	43
11. WYKORZYSTANE MATERIAŁY.....	45

1. WSTĘP

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne we wszystkich sferach rozwojowych tj., społeczno – gospodarczej, infrastruktury technicznej i ekologicznej (środowiska przyrodniczego) zapewnia powiązanie długookresowego planowania i programowania z procesem realizacji inwestycji oraz przyjmuje za podstawę tych działań zrównoważony rozwój i ład przestrzenny.

Zrównoważony rozwój należy rozumieć jako rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia jak i przyszłych pokoleń.

Przez ład przestrzenny należy rozumieć takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe i kompozycyjno – estetyczne.

Jednym z instrumentów dla tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego, a także uwzględniającego wymagania ochrony środowiska jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy”.

Do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski przystąpiono zgodnie z Uchwałą Nr XII/76/2007 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 28 grudnia 2007r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia niniejszej zmiany.

Wykonane zostało opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby niniejszego studium oraz sporządzono projekt zmiany studium, który uzyskał pozytywną opinię Miejskiej Komisji Urbanistyczno – Architektonicznej w Brześciu Kujawskim.

W tym czasie zgodnie z art. 51 ust. 1 w związku z art. 46 pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227), obowiązującej od dnia 15 listopada 2008r., wprowadzone zostały zmiany w art. 11 pkt 10 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80 poz. 717 z późn. zm.).

Dla projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego lub jego zmiany opracowuje się obligatoryjnie prognozę oddziaływania na środowisko. Do dnia 15 listopada 2008r. nie było wymogu sporządzania do studium takiego dokumentu.

PODSTAWA FORMALNO - PRAWNA OPRACOWANIA PROGNOZY

Procedurze oceny oddziaływania na środowisko podlegają prawie wszystkie dokumenty strategiczne sporządzane na różnych szczeblach administracji jeżeli ich przyjęcie, uchwalenie lub realizacja może mieć pośredni lub bezpośredni wpływ na środowisko.

Podstawy formalno – prawne dla przeprowadzonego w prognozie określenia skutków środowiskowych oraz oceny rozwiązań funkcjonalno – przestrzennych i możliwości rozwiązań eliminujących negatywne oddziaływania na środowisko projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowią:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227), która weszła w życie z dniem 15 listopada 2008r.,
- Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.),

a także ustanowione na szczeblu międzynarodowym:

- Dyrektywa 2001/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów dla środowiska (Dz. Urz. WE L 197 z dnia 21 lipca 2001r.), tzw. Dyrektywa SEA,
- Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska (Dz. Urz. WE L 156 z dnia 25 czerwca 2003r.),
- Dyrektywa 2003/35/WE parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE.

oraz wiele innych ustaw szczególnych i przepisów wykonawczych, z których należy wymienić między innymi:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (Dz. U. z 2006 roku; Nr 156 poz. 1118 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (Dz. U. z 2005 roku Nr 239 poz. 2019 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121 poz. 1266 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (Dz. U. z 2007 roku Nr 39, poz. 251 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2004 roku w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257 poz. 2573 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku wraz z załącznikami (Dz. U. Nr 178 poz. 1841),
- Rozporządzenie Nr 26/2004 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 sierpnia 2004 roku w sprawie zakazów obowiązujących w obszarach chronionego krajobrazu w województwie kujawsko-pomorskim (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 120, poz. 2017),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 roku w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. z 2004 r. Nr 229, poz. 2313 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 maja 2005 roku w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz. U. z 2005 roku Nr 94, poz. 795 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 listopada 2002r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzeniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 212, poz. 1799),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 1987 r. w sprawie szczegółowych zasad ochrony powierzchni ziemi (Dz. U. Nr 4 poz. 23).

METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZADZANIU PROGNOZY

Dokumentem niezbędnym do przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest prognoza oddziaływania na środowisko. Jej opracowanie jest w Polsce obligatoryjne (art. 51 ust. 1 w związku z art. 46 pkt. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

Autorem prognozy jest osoba, która nie pracowała bezpośrednio przy opracowaniu studium.

„Prognoza...” stanowi integralny element studium. Ewentualne korekty dotyczące likwidacji bądź zmniejszenia zagrożeń środowiska przyrodniczego i kulturowego wprowadzane były na bieżąco przy współpracy zespołów autorskich obu opracowań.

Zgodnie z art. 11 pkt 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Burmistrz Miasta poddaje wraz z projektem zmiany Studium również prognozę postępowaniu z udziałem społeczeństwa tj. ogłaszając odpowiednio wyklada projekt zmiany studium wraz z prognozą oddziaływania na środowisko do publicznego wglądu na okres co najmniej 30 dni oraz organizuje w tym czasie dyskusję publiczną nad przyjętymi w tym projekcie studium rozwiązaniami.

„Prognoza...” jest kameralnym opracowaniem autorskim, sporządzonym w oparciu o dostępne materiały tj. publikacje, dokumenty, raporty i inne.

Prace nad prognozą powinny umożliwić;

- identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych (pozytywnych i negatywnych) realizacji ustaleń studium,
- identyfikację potencjalnych pól konfliktów przyrodniczo – przestrzennych, a także ewentualnych sprzeczności z ustaleniami innych dokumentów programowych lub z wymogami prawa,
- wskazanie znaczących aspektów środowiskowych w poszczególnych obszarach problemowych (sferach funkcjonalno - przestrzennych),
- na obecnym etapie opracowania projektu studium – identyfikację i eliminację tych celów, priorytetów i kierunków rozwoju, których negatywne skutki środowiskowe pozostają w sprzeczności z wymogami prawa lub z postanowieniami Polityki Ekologicznej Państwa lub międzynarodowymi zobowiązaniami Polski,
- wskazanie metod ograniczenia negatywnych (ale akceptowanych ze względu na nadrzędny interes publiczny) oraz wzmocnienia pozytywnych (preferowanych) skutków środowiskowych realizacji studium,
- wskazanie rozwiązań alternatywnych, przyczyniających się do zmniejszenia obciążenia środowiska poprzez zmianę (tam gdzie jest to zasadne) wykorzystania zasobów, ograniczenia emisji zanieczyszczeń, zapobiegania degradacji walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- określenie obszarów niepewności opracowanej prognozy.

Ocenę oddziaływania na środowisko sporządzanego dokumentu przeprowadzono w następującym trybie:

- uzgodnienie z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Bydgoszczy (Postanowienie znak: RDOŚ-04.00/6613/76/08/09JD z dnia 28 stycznia 2009r.) i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Bydgoszczy (pismo znak: N.NZ-400-W-27/838-26304/08 z dnia 14 stycznia 2009r.) zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rypina,
- zapewnienie opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium,
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie oceny oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium,

- poddanie projektu zmiany studium wraz z prognozą zaopiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz uzgodnieniu przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy,
- uwzględnienie przy opracowaniu ostatecznej wersji projektu zmiany studium ustaleń i wniosków z prognozy oddziaływania na środowisko, opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, a także rozpatrzeniu uwag i wniosków zgłoszonych przez obywateli, instytucje i organizacje społeczne.

Za wiodące zasady sporządzenia dokumentu prognozy uznano:

- a) prognoza ma oceniać skutki wpływu ustaleń projektu zmiany studium na środowisko, czyli określać wpływ wynikający z nowego przeznaczenia terenów na określone rodzaje użytkowania oraz z określenia warunków zagospodarowania tych obszarów,
- b) zasady i kierunki zagospodarowania projektu zmiany studium dotyczą konkretnej rzeczywistości obejmującej środowisko przyrodnicze o zróżnicowanej wartości (specyficznych dla tego miejsca cechach i wartościach) wraz z istniejącym zainwestowaniem i użytkowaniem, które na to środowisko oddziałuje negatywnie, stwarzając zagrożenia lub pozytywnie, stanowiąc szansę dla istniejących zasobów środowiska,
- c) istota prognozy zawiera się w ocenie na ile ustalenia studium pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone lub zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu ustalenia studium mogą spotęgować istniejące zagrożenia, mogą osłabić te zagrożenia lub stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania jakości środowiska,
- d) tak więc prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych kierunków zagospodarowania przestrzennego, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja założonych w projekcie kierunków rozwoju na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, ekosystemy, krajobraz a także na ludzi i dobra materialne oraz dobra kultury,

Przy ocenie projektu studium, w kontekście przewidywanych zmian, uwzględniono również cele globalne ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego wynikające z polityki zarówno regionalnej jak i krajowej.

Ponieważ studium opracowywane jest dla gminy i całego miasta w granicach administracyjnych, pozwala to na ocenę czy przyjęte rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego przeznaczenia terenów i czy w wyniku nakładania się zagrożeń lub szczególnych problemów jednostek nie następuje koncentracja zagrożeń i kolizji w obszarach granicznych.

PRZEDMIOT PROGNOZY (CELE, POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI, W TYM PROGNOZAMI)

Celem opracowania jest zbadanie oraz ocena stopnia i sposobu uwzględnienia aspektów środowiskowych w poszczególnych częściach projektu studium oraz określenie i ocena przewidywanych skutków wpływu na środowisko. Należy jednak zdawać sobie sprawę z tego, że ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu, ma charakter hipotetyczny.

W opracowaniu określa się zasady zagospodarowania terenów oraz obiektów podlegających ochronie, zasady obsługi w zakresie infrastruktury technicznej (szczególnie w zakresie gospodarki ściekowej) i komunikacji, lokalne warunki zagospodarowania terenów z punktu widzenia ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Dokonana została próba przedstawienia propozycji rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywny wpływ na środowisko zmian przeznaczenia określonych terenów wynikających z ustaleń projektu zmiany studium.

Prognoza sporządzona została w trakcie trwania procedury sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski przyjętego Uchwałą Nr XIX/242/2000 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 09 sierpnia 2000

roku sporządzonego na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15 poz. 139 z późn. zm.). Zmiana sporządzana zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.) oraz na podstawie Uchwały Nr XII/76/2007 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 28 grudnia 2007r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia niniejszej zmiany.

Prognoza powinna ocenić skutki wpływu ustaleń zmiany studium na środowisko, czyli określić wpływ wynikający z nowego przeznaczenia terenów na określone rodzaje użytkowania oraz z określenia warunków zagospodarowania tych obszarów. Istota prognozy zawiera się w ocenie na ile ustalenia studium pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone lub zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu ustalenia studium mogą spotęgować istniejące zagrożenia, mogą osłabić te zagrożenia lub stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania jakości środowiska. Prognoza nie jest jednak dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami studium, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja ustaleń studium na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, ekosystemy, krajobraz a także na ludzi i dobra materialne oraz dobra kultury.

Prognozy oddziaływania na środowisko sporządzone zostały do następujących obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Uchwała Nr VIII/49/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach ewidencyjnych Guźlin i Rządka Wola Parcele w Gminie Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1889),
- 2) Uchwała Nr VIII/50/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach ewidencyjnych Brzezcie i Witoldowo w Gminie Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1890),
- 3) Uchwała Nr VIII/51/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie ewidencyjnym Wieniec w Gminie Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1891),
- 4) Uchwała Nr VIII/52/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach ewidencyjnych Machnacz i Wieniec Zalesie w Gminie Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1892),
- 5) Uchwała Nr VIII/53/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie ewidencyjnym Miasto Brześć Kujawski nr 1 Os. Falborek (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1893),
- 6) Uchwała Nr VIII/54/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie ewidencyjnym Miasto Brześć Kujawski nr 1 przy ul. Mickiewicza i ul. Traugutta (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1894),
- 7) Uchwała Nr VIII/55/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie ewidencyjnym Miasto Brześć Kujawski nr 1 przy ul. Armii Wojska Polskiego, ul. Rybaki i ul. Krakowska (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1895),
- 8) Uchwała Nr VIII/56/03 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 28 sierpnia 2003r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębie ewidencyjnym Miasto Brześć Kujawski nr 2 ul. H. Sawickiej (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 137 poz. 1896),
- 9) Uchwała Nr XXVIII/179/05 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 19 sierpnia 2005r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych w obrębach ewidencyjnych: Falborz Parcele, Stary Brześć w gminie Brześć Kujawski oraz obręb Miasto Brześć Kujawski nr 1 (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego Nr 121 poz. 1889),

Sporządzone zostały następujące prognozy:

- 1) Prognoza skutków wpływu projektowanych ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru w obrębie ewidencyjnym Falborz Parcele, Stary Brześć w gminie Brześć Kujawski na środowisko przyrodnicze (grudzień 2004),
- 2) Prognoza skutków wpływu projektowanych ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszarów wsi Wieniec, Wieniec Zalesie, Machnacz, Guźlin, Rządka Wola, Brzezie, Witoldowo, Stary Brześć, Falborz w gminie Brześć Kujawski na środowisko przyrodnicze (marzec 2003),
- 3) Prognoza skutków wpływu projektowanych ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru w obrębie ewidencyjnym Miasto Brześć Kujawski na środowisko przyrodnicze (2004),

Prognozy opracowane zostały równoległe z projektami miejscowych planów w celu wyeliminowania jak największej ilości zagrożeń na etapie sporządzania planu i opracowywania jego ustaleń. W prognozie oddziaływania na środowisko projektu niniejszego studium uwzględniono ustalenia w/w prognoz.

Dla innych opracowań z obszaru miasta i gminy jak: Strategia rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski na lata 2007-2018, Program ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla miasta i gminy Brześć Kujawski na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2014 z grudnia 2004r, program rewitalizacji, nie było obowiązku sporządzenia prognozy wpływu ustaleń w/w dokumentów na środowisko przyrodnicze.

Integralną częścią prognozy jest załącznik graficzny w skali 1:25 000 (gmina) i 1:5 000 (miasto) sporządzony na podkładzie projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski.

2. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO ŚRODOWISKA

CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Powierzchnia ziemi

Dominującą jednostką geomorfologiczną na obszarze gminy jest Wysoczyzna Kujawska. Jedynie północno-wschodnie fragmenty położone są w obrębie pradoliny Wisły.

Część wysoczyznowa charakteryzuje się stosunkowo małym urozmaiceniem rzeźby. Dotyczy to zwłaszcza części północno-zachodniej wchodzącej w skład Równiny Inowrocławskiej. Występująca tutaj w podłożu morena denną płaską tworzy mało urozmaiconą powierzchnię o niewielkich deniwelacjach rzędu 2-3 m. Wysokości bezwzględne wahają się w przedziale 78-92 m n.p.m. Cały obszar nachylony jest w kierunku południowo-wschodnim w stronę doliny Zgłowiączki.

Część centralna i południowa gminy to również wysoczyzna morenowa lecz o rzeźbie nieco bardziej urozmaiconej. Elementem ożywiający orografię są tutaj akumulacyjne pagórki morenowe oraz zagłębienia morenowe zarówno o charakterze erozyjnym jak i wytopiskowym.

Szereg pagórków morenowych występuje w rejonie Kąkowej Woli. Mają one charakter piaszczystych, rozmytych czap przykrywających glinę morenową. Wysokości względne dochodzą tutaj do 8-10 m. Wysokości bezwzględne wahają się w przedziale 89-102 m n.p.m.

Większe ożywienie rzeźby obserwuje się również w rejonie na północ od Brześcia Kujawskiego. Wiąże się ono z występującymi tutaj pagórkami akumulacji wodnolodowcowej. Osiągają one wysokości względne rzędu 3-4 m. Uwagę zwracają również formy wytopiskowe występujące w rejonie wsi Machnacz. Tworzą one kilka dużych zagłębień wypełnionych osadami organogenicznymi.

Odrębnym pod względem genetycznym i morfologicznym jest fragment północno-wschodniej części gminy leżący w obrębie pradoliny Wisły. Granicę tego obszaru wyznacza krawędź wysoczyzny morenowej. Przebiega ona z południowego-wschodu na północny-zachód w rejonie miejscowości Potok, Machnacz, Dziadowo i Brzezie. Budowa genetyczna zbocza wysoczyznowego wykazuje, że występujące w nim osady piaszczyste są pochodzenia rzeczno-odpływającego. Oznacza to, że w okresie pomiędzy kolejnymi glacjałami funkcjonowała tutaj sieć rzeczna odprowadzająca wody na północ.

Powyżej krawędzi wysoczyzny występują kolejne powierzchnie terasowe. Powstały one w wyniku działalności wód roztopowych podczas recesji ostatniego lądolodu.

Charakterystycznym elementem orograficznym gminy Brześć Kujawski są doliny rzeczne. Przede wszystkim wyróżnia się dolina Zgłowiączki, przebiegająca centralnie przez obszar gminy. Wykorzystuje ona wcześniejsze założenia rynny subglacjalnej. Jest to wyrazista forma wzbogacona licznymi dolinkami bocznymi. Wysokości względne pomiędzy dnem doliny a powierzchnią wysoczyzny dochodzą do kilkunastu metrów.

W środkowo-zachodniej części gminy przebiega dolina Bachorza. Bierze ona swój początek w rejonie na północ od Brześcia Kujawskiego, gdzie Zgłowiączka skręca na wschód, a jej dolina przyjmuje przebieg równoleżnikowy. Dolina Bachorza na zachodzie łączy się z rynną goplańską. Jest to forma dość czytelna, o płaskim i zabagnionym dnie oraz wyraźnych zboczach. Wysokości względne dochodzą tutaj do 10 m.

Budowa geologiczna, czwartorzędowych utworów, związana jest głównie z akumulacyjną działalnością lądolodu oraz częściowo z działalnością wód subglacjalnych i innych.

W podłożu części środkowej i południowej gminy, zalegają gliny morenowe i lekkie utwory piaszczyste. Na obszarze pradoliny Wisły zdecydowanie dominują piaski i żwiry akumulacji rzecznej.

Najmłodsze utwory holoceniowe reprezentowane są przez piaski rzeczne budujące tereny zalewowe oraz mady i namuły wypełniające zagłębienia terenowe. Namuły najczęściej wykształcone są w postaci mułków silnie ilastych z dużą zawartością piasku i części organicznych. Charakterystycznym osadem holoceniowym są również torfy, wypełniające obniżenia powierzchni dolin rzecznych oraz zagłębienia wysoczyznowe. Torfy są typu niskiego a ich miąższość wynosi przeciętnie 103 m.

Miąższość osadów czwartorzędowych na obszarze gminy Brześć Kujawski jest zmienna. Wynika to w dużej mierze z ukształtowania podłoża podczwartorzędowego, gdzie różnice wysokości względnych dochodzą do 30-50 m.

Surowce naturalne

Na obszarze gminy Brześć Kujawski, zgodnie z „Bilansem zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce” wg stanu na 31.12.2005r. (dane Państwowego Instytutu Geologicznego, Warszawa) występują złoża następujących surowców naturalnych: węgla brunatnego, iłów warwowych, kruszywa naturalnego, torfu leczniczego (borowiny).

Złoża węgla brunatnego występują w północnej części gminy. Rozpoznane wstępnie zasoby geologiczne bilansowe w kategorii C₂ wynoszą 53909 tys. ton. Złoże to o nazwie „Brzezie” buduje węgiel brunatny lub ciemnobrunatny, ziarnisty z rozłożonym lignitem oraz węgiel ilasty ze smugami mułów. Jest to węgiel gorszego gatunku o niezbyt wysokiej wartości opałowej i stosunkowo dużej zawartości popiołu.

Do udokumentowanych zasobów surowców ilastych ceramiki budowlanej należy złoże iłów warwowych „Rumaki” o zasobach geologicznych bilansowych 1367 tys. m³, z którego wydobyć zostało zaniechane.

Udokumentowane zasoby kruszywa naturalnego, piaski i żwiry, obejmują złoże „Stary Brześć”. Zasoby zatwierdzone geologiczne bilansowe wynoszą około 512 tys. ton. Złoże budują piaski drobno i średnioziarniste akumulacji lodowcowej, zawierające miejscami domieszkę żwirów i głazików (Żurak, Chomicka 1994-96). Wydobyć z w/w złoża zostało zaniechane.

Kolejnym surowcem naturalnym posiadającym dokumentację geologiczną są złoża torfu leczniczego (borowiny) „Wieniec”. Tworzy ono trzy pola A, B i C o łącznych zasobach geologicznych bilansowych w kategorii C₂ wynoszących 53,1 tys. ton. Miąższość złoża waha się w granicach 1,2 m. Natomiast nakład wynosi około 0,15 m. Złoże stanowi torf niski szuwarowy, turzycowiskowy, mchowo-turzycowiskowy. Borowina eksploatowana jest dla celów leczniczych w ilości około 450 t rocznie. Przy takim poziomie wydobycia zasoby borowiny starczą na około 90 lat. Złoże jest obecnie eksploatowane.

Na terenie gminy w miejscowości Wieniec wyznaczone zostały zasoby geologiczne bilansowe wód leczniczych i mineralnych. Zasoby eksploatacyjne zatwierdzone zostały w ilości 27,00 m³/h, natomiast pobór wynosi 4 566,00 m³/rok.

Wody powierzchniowe

Głównym elementem sieci hydrograficznej, stanowiącym jednocześnie jej oś, jest rzeka Zgłowiączka. Zgłowiączka w dolnym odcinku swego biegu, w rejonie ujścia Kanału Bachorze charakteryzuje się dużymi wahaniami przepływu. Maksymalne, stwierdzone amplitudy wyznaczają wielkości przepływów wynoszące odpowiednio od 0,07 m³/s do 42,5 m³/s. Średni przepływ na tym samym odcinku wynosi 3,1 m³/s.

Drugim ważnym elementem sieci hydrograficznej jest Kanał Bachorze płynący w środkowo-zachodniej części gminy. Obecnie jest to całkowicie uregulowany kanał melioracyjny o niewielkim średnim przepływie, wynoszącym w odcinku ujściowym do Zgłowiączki 0,15 m³/s.

W północno-wschodniej części na granicy z gminą Włocławek płynie na odcinku ca 3,5 km rzeka Lubieńka. Jest to prawobrzeżny i jednocześnie największy dopływ Zgłowiączki. Średni przepływ na wspomnianym odcinku wynosi około 1,1 m³/s. Lubieńka przepływa tutaj wśród lasów naturalnym korytem.

Ogólnie ujmując można stwierdzić, że sieć hydrograficzna gminy jest dosyć uboga i wykazuje silne piętno antropogeniczne. W zdecydowanej większości są to sztuczne rowy melioracyjne, odprowadzające okresowy nadmiar wody. Wynika to przede wszystkim z niewielkich zasobów wodnych ich obszarów źródłowych oraz niskich opadów, zwłaszcza w okresie letnim.

Na obszarze gminy brak jest większych naturalnych zbiorników wodnych.

Wyjątek stanowi jedynie jezioro Cmentowo zajmujące powierzchnię ok. 14 ha. Stosunkowo mało jest również drobnych oczek wodnych powstałych w wyniku wytopienia się brył martwego lodu, bądź wypełniających zagłębienia rynnowe. Najwięcej tego typu obiektów występuje w rejonie wsi Sokołowo, Kuczyna oraz Redecz Krukowy, gdzie znajduje się niewielkie jezioro Czajno.

Ogółem wody powierzchniowe na obszarze gminy Brześć Kujawski zajmują 84 ha co stanowi około 0,6% jej obszaru. Konsekwencją braku wody oraz ubóstwa sieci rzecznej jest niski odpływ jednostkowy, wynoszący 0-2 l/s/km². Wobec ubóstwa sieci rzecznej szczególnego znaczenia dla zasobów wody i warunków jej obiegu nabierają kanały łąkowo-bagiennie.

Na obszarze gminy można wyodrębnić 5 takich kompleksów stanowiących jednocześnie swego rodzaju hydrowęzły, są to:

- kompleks bagienny jeziora Cmentowo - W₁
- kompleks bagienny Polówka - W₂
- kompleks bagienny Sokołowo - W₃
- kompleks łąkowy jeziora Czajno - W₄
- kompleks torfowo-bagienny doliny Zgłowiączki - W₅

Najważniejszy jest hydrowęzeł Polówka (W₂) z uwagi na to, że jest to obszar, na którym łączą się wody Zgłowiączki i Kanału Bachorze. Istotne znaczenie odgrywa również hydrowęzeł jeziora Cmentowo (W₁) ze względu na znaczną retencję potencjalną.

Wody podziemne

Główne zasoby wód podziemnych związane są z utworami wodonośnymi piętra neogenu (dawniej czwartorzędowego) w tym zwłaszcza drugim poziomem, występującym w obrębie wysoczyzny morenowej na głębokości 10÷25 m p.p.t. Stanowią one podstawowe źródło zaopatrzenia ludności gminy Brześć Kujawski. Woda jest eksploatowana zarówno z ujęć zaopatrujących wodociągi zbiorowe jak i ujęć indywidualnych.

Aktualnie zatwierdzone zasoby wód neogenowych (czwartorzędowych) szacuje się na około 488 m³/h. Zużycie poprzez zbiorowe wodociągi wynosi około 50 m³/h, co stanowi około 10% zatwierdzonych zasobów.

Z zestawienia przedstawionych danych wynika, że istnieją jeszcze duże rezerwy umożliwiające wzrost zużycia wody, bez zagrożenia dla poważnego naruszenia ich zasobów.

Bardzo ważnym składnikiem zasobowym wód podziemnych gminy są jurajskie wody mineralne. Są to wody rzadko spotykane na obszarze Niżu Polskiego, a ich odrębność jest wynikiem

obecności gipsów w utworach skalnych. Ujęcie tych wód znajduje się w Wieńcu Zdroju. Zasoby wody mineralnej wynoszą 27 m³/h, a obszar górnicy zajmuje powierzchnię 20 km².

Część gminy znajduje się w obszarze dwóch tzw. głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP):

- nr 144 „Wielkopolska dolina kopalna” – wody czwartorzędowe (neogenowe), zbiornik o ogólnej powierzchni 4 000 km². Średnia głębokość ujęcia wynosi 60m, a szacunkowe zasoby dyspozycyjne 480 tys m³/dobę,
- nr 220 „Pradolina rzeki Środkowa Wisła” – wody czwartorzędowe (neogenowe), zbiornik o ogólnej powierzchni 2085 km². Średnia głębokość ujęcia wynosi 60m, zaś szacunkowe zasoby dyspozycyjne 300 tys m³/dobę.

Zbiorniki te nie posiadają izolacji od powierzchni w postaci warstwy nieprzepuszczalnej. Mimo, iż GZWP nie zostały dotychczas objęte ochroną prawną, na ich obszarach przestrzegane są surowe reżimy ochronne w zakresie gospodarki ściekowej i zagospodarowania odpadów, w celu ochrony perspektywicznych zasobów wody pitnej.

Gleby

Gleby stanowią bezpośrednie podłoże, na którym rozwija się roślinność. Dotyczy to zarówno zbiorowisk leśnych, łąkowych a także roślin uprawnych. Bogactwo zasobów glebowych stanowi zatem czynnik decydujący o możliwościach rozwojowych gospodarki rolnej i leśnej, a także funkcjonowania pozostałych powierzchni biologicznie czynnych.

Gleby najwartościowsze, objęte ochroną, obejmujące kompleksy o wysokich klasach bonitacyjnych (I-IIIb) zajmują ogółem 6036 ha, co stanowi około 54,4% wszystkich użytków rolnych. Głęboki poziom próchnicy i bogate zasoby pokarmowe profilu glebowego, gwarantują w przypadku wystąpienia sprzyjających warunków klimatycznych, wysokie plony w produkcji roślinnej. Generalnie, gleby o najwyższych klasach bonitacyjnych występują w zachodniej części gminy, tworząc duże i zwarte kompleksy. Spośród sołectw najwyższym wskaźnikiem udziału gleb klasy I-IIIb, w ogólnej strukturze użytków rolnych, charakteryzują się Guźlin 94,6%, Aleksandrowo 84,0%. Jeżeli uwzględnić gleby klas IVa-IVb, które również objęte są ochroną, wskaźnik ten wzrasta i w przypadku kilku sołectw osiąga wartość zbliżoną do 100%. Przykładem może być wspomniane sołectwo Aleksandrowo (99,3%), Guźlin (99,4%) czy Witoldowo (99,5%).

Bardzo ważnym zasobem środowiska, z ekologicznego punktu widzenia są gleby hydromorficzne. W przeważającej części są one użytkowane jako trwałe użytki zielone. Jedynie niewielkie powierzchnie związane są z tzw. nieużytkami rolniczymi. Ogółem gleby tego typu zajmują obszar około 900 ha.

Gleby niskich klas bonitacyjnych (V-VIRz) zajmują łącznie około 1054 ha. Występują głównie w północno-wschodniej części gminy oraz kilkoma dużymi płatami w części południowo-zachodniej. Najwyższymi wskaźnikami udziału gleb niskich klas bonitacyjnych charakteryzują się sołectwa: Machnacz 68%, Wieniec Zalesie 48% oraz Kuczyna 50%. Generalnie sposób użytkowania tych gleb jest niewłaściwy, gdyż są one generalnie wykorzystywane jako grunty orne. Uwaga ta dotyczy w szczególności gleb klas najniższych, a mianowicie VI i VIRz.

Warunki klimatyczne

Zróznicowania rzeźby terenu, powierzchnie leśne, a także kompleksy podmokłości powodują zróżnicowanie topoklimatyczne. W obrębie gminy Brześć Kujawski można wyodrębnić trzy typy klimatu lokalnego. Pierwszy związany jest z obszarami moreny dolnej. Charakteryzuje się on na ogół równomiernym rozkładem nasłonecznienia, mniejszą wilgotnością oraz zwiększoną wietrznością.

Drugi typ klimatu lokalnego, posiadający wyraźną specyfikę, występuje w północnej części gminy. Wiąże się on z dużym kompleksem leśnym w okolicach Wieńca Zdroju. Charakterystycznymi cechami mikroklimatu leśnego jest zwiększona wilgotność powietrza, mniejsze amplitudy temperatury oraz znacznie wyższy poziom higieny atmosfery.

Trzeci typ klimatu lokalnego związany jest terytorialnie z doliną Zgłowiączki, Bachorzy oraz dużymi zagłębieniami terenowymi (np. rejon jeziora Cmentowo). Cechą charakterystyczną jest zwiększona wilgotność powietrza, zmienne kierunki wiatrów oraz tendencje do powstawania mgieł i inwersji termicznych.

Obszary i obiekty istotne dla funkcjonowania systemu ekologicznego gminy

Jednym z najważniejszych elementów środowiska gminy są lasy. Pełnią one w środowisku bardzo wiele ważnych funkcji.

Kolejnym ważnym elementem środowiska biotycznego są kompleksy roślinności łąkowo-bagiennnej. Spełniają one bardzo ważną rolę w utrzymaniu naturalnych zbiorowisk trawiastych, zabezpieczeniu ich w obrębie wartościowych gatunków roślin oraz pielęgnowaniu naturalnych cech krajobrazu. Trwałe użytki zielone mają również duży wpływ na regulację stosunków wodnych i klimatycznych ich otoczenia.

Trwałe użytki zielone i łąki zajmują powierzchnię ponad 593 ha co stanowi około 5,4% obszaru gminy. Jest to wskaźnik niski i powoduje, że przedstawione wcześniej oddziaływanie łąk i użytków zielonych jest widoczne tylko na niektórych obszarach.

Przykładem może być rejon jeziora Cmentowo.

Bardzo ważną funkcję w środowisku spełniają tereny bagienne. Tworzą je przede wszystkim silnie nawodnione torfowiska. Są one naturalnymi i potężnymi zbiornikami retencyjnymi, wpływającymi hamująco, a zarazem regulująco na odpływ wód powierzchniowych ze zlewni oraz wód podziemnych, znajdujących się w sąsiedztwie torfowisk.

Torfowiska pełnią dominującą rolę jako magazyny wielkiej ilości materii organicznej. Jest to ogromne bogactwo, które być może będzie wykorzystane w przyszłości do rekultywacji zdegradowanych gleb mineralnych.

Inną ważną funkcją jaką pełnią torfowiska jest ich rola sanitarna. Torf jest znakomitym filtrem, który przeciwdziała skutkom stosowania chemicznych środków ochrony roślin, oczyszcza ścieki przemysłowe, itp. Na licznych przykładach stwierdza się, że torfowiska są czynnikiem umożliwiającym utrzymanie czystych wód w ciekach i strumieniach. W przypadku gminy Brześć Kujawski jest to zagadnienie szczególnie ważne, gdyż stanowi ona obszar na którym prowadzona jest intensywna gospodarka rolna.

Kompleksy łąkowo-bagiennne stanowią ostoję dla wielu gatunków zwierząt. Dotyczy to zwłaszcza licznej fauny wodnej, odgrywającej ważną funkcję w łańcuchu pokarmowym i stanowiącej pożywienie dla takich zwierząt jak ptaki i drobne ssaki. W intensywnie użytkowanym gospodarczo krajobrazie, kompleksy te są bardzo ważnymi ostojami dla wielu zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i ich biocenoz, w tym zwłaszcza ornitofauny.

W obrębie gminy wydzielono 5 głównych kompleksów łąkowo-bagiennych, mających kluczowe znaczenie dla funkcjonowania środowiska biotycznego. Stanowią one istotne elementy ekologiczne systemu przyrodniczego nie tylko gminy Brześć Kujawski, ale również terenów otaczających. Ich ogólną charakterystykę zawiera tabela.

Niezależnie od kompleksów leśnych istotne znaczenie w systemie ekologicznym gminy odgrywają zespoły roślinności krzewiastej oraz zadrzewienia występujące jako: przydrożne, śródpolne i przyzagrodowe. Tworzą one niewielkie z reguły zespoły zieleni, rozmieszczone na całym analizowanym obszarze. Zadrzewienia śródpolne pełnią ważną rolę jako ostoja dla zwierząt, zarówno kręgowców jak i bezkręgowców. Jak wykazały bowiem badania, w krajobrazie o zróżnicowanej roślinności występuje znacznie więcej zwierząt.

Enklawy drzew i zarośli śródpolnych, wkomponowane w układ łąk i pól, tworzą charakterystyczną strukturę „ziarnistą” krajobrazu. Stanowią one również podstawowy element ekosystemów „pułapkowych” ograniczających negatywne zjawiska związane z procesami erozji eolicznej i wodnej. W przypadku gminy Brześć Kujawski jest to czynnik bardzo ważny z uwagi na duży udział gleb podatnych na erozję eoliczną.

Kompleksy zieleni śródpolnej i przyzagrodowej są niekiedy stosunkowo bogate pod względem gatunkowym. Dotyczy to zwłaszcza zieleni przyzagrodowej, gdzie ze względów estetycznych i użytkowych wprowadzono cały szereg drzew i krzewów ozdobnych, niekiedy o charakterze egzotycznym.

Szczególne znaczenie mają jednak parki podworskie. Mimo poważnych zaniedbań i dewastacji są na ogół obiektami bogatymi pod względem florystycznym. Występujące w nich gatunki roślin są często unikatowe, co powoduje, że parki obok funkcji przyrodniczych mają również duże znaczenie dydaktyczne. Okazały drzewostan parków wyróżnia się na tle terenów otaczających

tworząc dominanty krajobrazowe. Ekologicznie funkcje parków podworskich ujawniają się szczególnie w terenach bezleśnych. Parki dają schronienie i są miejscem gnieźdzenia się wielu gatunków ptaków pożytecznych dla rolnictwa. Wpływają korzystnie na mikroklimat otaczających pól i stosunki wodne w glebie. Stanowią wreszcie filtr dla powietrza i wzbogacają je w tlen.

Na obszarze gminy Brześć Kujawski znajduje się 11 obiektów posiadających zachowane cechy parków. Wyróżniają się one spośród innych zespołów roślinnych składem florystycznym i założeniami architektoniczno-przestrzennymi. Zalicza się do nich parki: Brześć Kujawski – przy Cukrowni, Brzezie, Gustorzyn, Falborz, Jądrowice, Kuczyna, Miechowice, Popowiczki, Sokołowo, Wieniec oraz Stary Brześć – przy szkole rolniczej

Stan wymienionych obiektów jest różny. Najlepiej prezentują się parki najmniej zniszczone o zachowanej strukturze przyrodniczej. Należą do nich parki w Brzeziu, Wieńcu, Sokołowie, Falborzu i Starym Brześciu, które wpisane zostały do rejestru zabytków.

Ważną funkcję, zbliżoną do parków podworskich spełnia zieleń towarzysząca i ochronna. Występuje ona w sąsiedztwie takich obiektów jak szkoły, kościoły, cmentarze, itp. Tworzy ona dla nich tło przyrodniczo-krajobrazowe oraz stanowi miejsce bytowania dla drobnej fauny.

Mimo stosunkowo niewielkiej powierzchni sumarycznej (288 ha) znaczną funkcję w środowisku gminy pełnią sady. Są to na ogół niewielkie, kilku lub kilkunastu arowe obiekty o charakterze przyzagrodowym. Pomimo, że są elementami typowo antropogenicznymi, wykorzystywanymi dla produkcji rolnej, to jednak stanowią ważny element regulacyjny środowiska. Pełnią podobne funkcje jak zadrzewienia śródpolne. Dotyczy to zwłaszcza ich funkcji wiatrochronnej i glebochronnej, bardzo istotny na obszarze wysoczyznowej części gminy. Przyzagrodowe sady nie mają na ogół charakteru towarowego. W związku z tym sporadycznie wykonywane są różnego rodzaju zabiegi chemizacyjne. Wpływa to korzystnie na zachowanie ich walorów ekologicznych. Dzięki temu sady są miejscem czasowego pobytu i żerowania drobnej fauny.

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 1/2004 Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. (Dz. Urz. Woj. Kujawsko – Pomorskiego nr 8 poz. 76), na terenie gminy Brześć Kujawski występuje 20 użytków ekologicznych: 10 w Wieńcu Zdroju, 5 w Brzeziu, 2 w Falborzu Parcele i 3 w miejscowości Pikutkowo.

W obszarach uznanych za użytki ekologiczne zabrania się:

- a) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- b) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym,
- c) uszkodzenia i zanieczyszczania gleby, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
- d) zaśmiecania obiektów i terenów wokół niego,
- e) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej,
- f) likwidowania małych zbiorników wodnych oraz obszarów wodno-błotnych,
- g) lokalizacji budownictwa lotniskowego,
- h) budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu,
- i) wypalania roślinności i pozostałości roślinnych, wydobywania skał, minerałów, torfu oraz zanieczyszczania gleby.

Uchwałą Nr XVII/115/2004 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 29.06.2004r. ustanowiono pomnikiem przyrody pod nazwą „Dąb Siostry Amelii” drzewo gatunek – dąb szypułkowy rosnące na działce nr 235 S stanowiącej własność Nadleśnictwa Włocławek położonej w miejscowości Wieniec Zalesie – Leśnictwo - Poraza. Zgodnie z w/w uchwałą w stosunku do uznanego pomnika przyrody zabrania się: niszczenia, uszkodzenia obiektu lub obszaru wokół, uszkodzenia i zanieczyszczania gleby oraz umieszczania tablic reklamowych.

Ogólną miarą zasobów środowiska biotycznego gminy jest wielkość powierzchni terenów biologicznie czynnych. Obejmują one fragmenty porośnięte trwałą szatą roślinną, bez względu na jej rodzaj oraz miejsce występowania.

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli udział terenów biologicznie czynnych w stosunku do ogólnej powierzchni gminy jest dość niski. Jest to konsekwencją uwarunkowań przyrodniczych w tym zwłaszcza występowania dobrych gleb oraz związanej z tym funkcji rolniczej. Silna antropogenizacja środowiska doprowadziła do głębokich przeobrażeń, których efektem była

likwidacja naturalnych zespołów roślinnych. Spowodowało to zubożenie zasobów środowiska biotycznego na przeważającej części gminy i zachwianie równowagi ekologicznej. Dominującym elementem stały się agrocenozy pól. Lasy z uwagi na koncentrację w jednej części gminy są mało czytelnym elementem w krajobrazie, a ich oddziaływanie ma zasięg ograniczony.

Przedstawione wcześniej elementy środowiska biotycznego składają się na aktualny system ekologiczny gminy. Ma on generalnie charakter pasmowo-węzłowy, uzupełniony elementami punktowymi.

Stan i zagrożenie środowiska

Jednym z ważniejszych zagadnień dla środowiska przyrodniczego gminy Brześć Kujawski jest brak kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich. Rozproszona zabudowa, rozwinięta sieć wodociągowa, przy zbyt słabo rozwiązanej kanalizacji powodują, że w większości ścieki socjalno-bytowe są odprowadzane do gruntu lub wód powierzchniowych.

Biorąc pod uwagę zużycie wody oraz funkcjonowanie istniejącej w mieście Brześciu Kujawskim i w miejscowości Brzezcie oczyszczalni ścieków można szacunkowo przyjąć, że aktualnie odprowadza się do gruntu i wód powierzchniowych około 300 m³ ścieków na dobę.

Mimo, że są to głównie związki o niskiej uciążliwości, mogą jednak powodować koncentrację zanieczyszczeń bakteriologicznych i chemicznych.

Brak kompleksowych rozwiązań w zakresie oczyszczania ścieków na terenach wiejskich, a także wpływ gospodarki rolnej powodują liczne zagrożenia dla higieny wód podziemnych i powierzchniowych. Choć w przypadku wód podziemnych zagrożenie jest relatywnie mniejsze, z uwagi na budowę geologiczną. Znajdujące się w podłożu utwory gliniaste w znacznym stopniu ograniczają infiltrację zanieczyszczeń w głąb gruntu.

Rolniczy charakter gminy Brześć Kujawski sprawia, że największe zagrożenia środowiska związane są z gospodarką rolną w tym zwłaszcza z uprawą ziemi i produkcją roślinną. Obecnie użytki rolne zajmują 11 082 ha, co stanowi około 73,7% powierzchni gminy. Można zatem przyjąć, że wspomniany obszar użytków rolnych jest objęty licznymi procesami i zmianami o charakterze naturalnym i antropogenicznym, przyczyniającymi się do degradacji gleb. Do najważniejszych procesów i zmian można zaliczyć: erozję eoliczną, erozję wodną, zatrucie gleb, zmiany struktury fizycznej gleb.

Erozja eoliczna występuje praktycznie na obszarze całej gminy. Ma ona charakter okresowy, choć zdarzają się, że jej natężenie jest niekiedy duże. Najbardziej narażone na erozję eoliczną są duże, płaskie przestrzenie gruntów ornych, pozbawione większych skupisk zadrzewień śródpolnych. W jej wyniku wywiewane są z wierzchniej warstwy profilu glebowego drobne cząstki organiczne i mineralne, stanowiące najbardziej wartościowe składniki (Józefaciuk, Kern 1988).

Najczęściej zjawisko erozji eolicznej występuje w okresie wiosennym, marzec-kwiecień, kiedy gleba jest pozbawiona roślinności i często przesuszona w wierzchniej warstwie. Przy silnych wiatrach zjawisko erozji przebiega intensywnie.

Erozja wodna wiąże się z wyplukiwaniem poziomu orno-próczniowego. Prowadzi to do pogorszenia bio-fizyko-chemicznych właściwości gleby, a w konsekwencji do jej degradacji. Gleby zmienione w ten sposób posiadają mniejszą żyzność i urodzajność, są znacznie trudniejsze w uprawie i gorzej plonują.

W obrębie gminy Brześć Kujawski zjawisko erozji wodnej jest zróżnicowane pod względem intensywności. Najbardziej wyraźne skutki są widoczne w obrębie terenów o dużych spadkach, a więc głównie w obrębie stoków obejmujących zbocza rynien subglacialnych oraz pagórki morenowe. Przykłady erozji wodnej są najbardziej widoczne na silnie nachylonych zboczach doliny rzeki Zgłowiączki, pozbawionych trwałej szaty roślinnej. Należy zaznaczyć, że w przypadku wystąpienia deszczy nawalnych, erozja wodna występuje również w obrębie terenów, gdzie spadki są mniejsze (2-3%), a w podłożu zalegają utwory gliniaste.

Szacunkowo można przyjąć, że zjawisko erozji wodnej o natężeniu słabym i umiarkowanym obejmuje około 5-10% gruntów ornych gminy.

Istotnym czynnikiem, powodującym degradację gleb są zabiegi agrochemiczne. Wiąże się to ze stosowaniem do produkcji roślinnej nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony roślin. Wielokrotne jednostronne stosowanie nawozów sztucznych powoduje zakwaszenie gleby.

Efektom gospodarczego wykorzystania przestrzeni przyrodniczej gminy Brześć Kujawski są różnorodne przekształcenia środowiska biotycznego. Najbardziej widoczną i oczywistą zmianą jest wylesienie. Proces ten trwający przez wiele stuleci doprowadził do prawie całkowitej likwidacji pierwotnych lasów. Obecnie istniejące lasy są w zdecydowanej większości elementem antropogenicznym ouboższej strukturze biocenotycznej. Pewne cechy naturalności posiadają jedynie zespoły roślinności leśno-łąkowej, porastające podmokłe obniżenia rynnowe i moreny denne.

Wyraźnie zmiany w środowisku wprowadziły melioracje wodne. Na obszarze gminy Brześć Kujawski objęły one łącznie około 4 463 ha użytków rolnych. W tym na gruntach ornych 4 322 ha oraz trwałych użytkach zielonych 141 ha (WZMiUW1999). Według rozpoznanych potrzeb w zakresie melioracji, zabiegi te powinny być przeprowadzone na powierzchni 6 468 ha użytków rolnych. Można zatem przyjąć, że około 2 005 ha stanowi obszar potencjalnych zmian jakie spowodują prace melioracyjne.

Warunki klimatyczne, a zwłaszcza stosunkowo niskie opady w okresie wegetacyjnym powodują, że gmina Brześć Kujawski leży w strefie deficytu wody dla potrzeb produkcji roślinnej. Deficyt ten liczony jako różnica pomiędzy potrzebami wodnymi roślin uprawnych, a wysokością opadu wynosi około 250 mm. Niedobory opadów są jedną z głównych przyczyn mniejszej produkcji roślinnej, a także sprzyjają degradacji gleb. Bezpośrednią przyczyną jest w tym przypadku przesuszenie warstwy próchnicznej i zwiększanie jej podatności na erozję eoliczną. Brak pełnego i częstego filtrowania przez wody opadowe profilu glebowego, sprzyja także kumulacji różnego rodzaju zanieczyszczeń.

Nieprawidłowości w gospodarowaniu zasobami przyrody

Gospodarcza działalność człowieka prowadzona od wielu stuleci na obszarze gminy Brześć Kujawski doprowadziła do powstania wielu nieprawidłowości w wykorzystaniu zasobów przyrody.

Do głównych nieprawidłowości można zaliczyć:

- nadmierne wylesienie centralnej i południowej części gminy,
- przebudowę gatunkową istniejących lasów, która doprowadziła do powstania monokultury sosnowej, wrażliwej na różnego rodzaju zagrożenia naturalne i antropogeniczne,
- przekształcenia w sieci hydrograficznej, polegające na zmniejszeniu jej gęstości w wyniku melioracji,
- rolnicze wykorzystanie gleb najłabszych, zaliczanych do V-VI klasy bonitacyjnej,
- brak rozwiązań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich,
- zaniedbanie i degradacji przyrodnicza dawnych parków dworskich,
- rolnicze użytkowanie gruntów narażonych na silną erozję wodną.

Obszar Uzdrawiskowy

W otoczeniu zwartej kompleksu leśnego lasu sosnowego położone jest uzdrowisko „Wieniec” zakwalifikowane do rangi regionalnej. Jego głównym walorem jest oferta bazy sanatoryjnej wraz z zakładami przyrodolecznicznymi i szpitalami uzdrawiskowymi wraz z zasobami wód mineralnych i torfu leczniczego – borowiny oraz zdrowotnego klimatu leśnego. W celu ochrony zasobów wód leczniczych i zasobów torfu utworzono obszary górnicze.

Dla ochrony zasobów torfu leczniczego (borowiny) Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 2.08.1989r utworzono obszar górniczy dla złoża borowiny. Minister Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w dniu 20.05.1999 r. wydał koncesje na wydobycie torfu leczniczego.

Dla ochrony zasobów wód leczniczych Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 04.07.1968 r. utworzono obszar górniczy i teren górniczy dla wód leczniczych.

POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI USTALEŃ STUDIUM

Nowe zainwestowanie czy zagospodarowanie terenu zawsze powodują zmiany w środowisku przyrodniczym. Najczęściej jest to wpływ niekorzystny, którego całkowite wykluczenie jest niemożliwe.

Brak realizacji kierunków rozwoju i zamierzeń zawartych w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski, a tym samym odstąpienie od realizacji poszczególnych zadań może spowodować pogorszenie stanu środowiska miasta. Głównym kierunkiem działań planistycznych odnoszących się do środowiska przyrodniczego i kulturowego jest ich ochrona i zachowanie w jak najlepszym stanie dla przyszłych pokoleń co wymaga gospodarowania z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Zaniechanie realizacji planowanych działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej może prowadzić do wystąpienia niekorzystnych zmian w zakresie środowiska wodnego. W razie odstąpienia od dalszych działań bądź spowolnienia realizacji systemów oczyszczania ścieków wraz z rozwiązywaniem problemu zanieczyszczeń obszarowych nastąpi pogorszenie się stanu jakości wód rzeki Zgłowiączki i Lubieńki.

W zakresie stanu czystości powietrza atmosferycznego brak likwidacji źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego (spalanie węgla, drewna, wszelkich dających się spalić odpadów) na paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń skutkować może pogorszeniem się stanu aerosanitarne miasta i gminy oraz pogorszeniem warunków życia mieszkańców.

Brak realizacji programu w zakresie budowy obwodnicy miasta Brześcia Kujawskiego oraz budowy i przebudowy istniejących dróg, spowodować będzie pogłębienie uciążliwości w komunikacji. Nienajlepszy obecnie stan nawierzchni większości dróg i ulic spowoduje dalsze pogorszenie bezpieczeństwa uczestników ruchu. Brak działań w zakresie przebudowy dróg, spowoduje ograniczenie tempa ich wzrostu i trudności likwidacji uciążliwości tych dróg dla mieszkańców i środowiska. Odstąpienie od budowy obwodnicy miasta (zmniejszenia ruchu tranzytowego) przez centrum miasta spowoduje dalsze uciążliwe oddziaływanie ruchu komunikacyjnego na zdrowie i życie mieszkańców miasta oraz w wielu przypadkach negatywny dalszy wpływ na zabytkowy układ miejski.

Brak ochrony zadrzewień ulicznych oraz zieleni towarzyszącej obiektom usługowym, przemysłowym i innym może skutkować powstawaniem niekorzystnych zmian w strukturze przestrzennej prowadzących do erozji wodnej i eolicznej oraz pogorszenia się walorów estetyczno krajobrazowych.

Brak realizacji budowy kompleksowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym wprowadzenia pojemników na odpady na wszystkich działkach w mieście, wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów) spowoduje pogorszenie stanu środowiska, wzrost ryzyka skażenia wód powierzchniowych i podziemnych, gleb oraz powietrza atmosferycznego.

W przypadku braku realizacji ustaleń studium, będącej konsekwencją odstąpienia od realizacji tego dokumentu, możliwe są dwa scenariusze potencjalnych zmian środowiska.

Pierwszy z nich to scenariusz optymistyczny. Zgodnie z nim, w wyniku powstrzymania rozwoju przestrzennego miasta i gminy nastąpi zdecydowane ograniczenie antropopresji na środowisko. Powinno to skutkować utrzymaniem zasobów przyrody na obszarze miasta i gminy a nawet w niektórych przypadkach ich wzbogacenie. Tak może być w przypadku zalesienia części terenów rolnych o niskich klasach bonitacyjnych, które mogłyby być w przypadku realizacji studium przeznaczone pod zabudowę. Przyrodnicze otoczenie miasta i gminy będzie również w mniejszym stopniu narażone na jego oddziaływanie. W analizowanym scenariuszu nastąpi również poprawa warunków funkcjonowania i ochrony środowiska w obrębie istniejącej struktury miejskiej i gminnej. Należy bowiem założyć, że zarówno władze miasta i gminy jak i jego mieszkańcy postawią na rozwój infrastruktury miejskiej, w tym również poprawę warunków środowiskowych (wprowadzenie większej ilości zieleni, nowe systemy grzewcze, poprawa warunków komunikacyjnych itp.).

Drugi scenariusz, pesymistyczny zakłada, że rozwój miasta i gminy będzie trwał nadal i odbywał się będzie w sposób żywiołowy, często metodą tzw faktów dokonanych; pomocnym

instrumentem może się tutaj okazać możliwość realizacji zabudowy w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy. W takiej sytuacji może dojść do niekontrolowanego procesu przekształcania przestrzeni, z oczywistą szkodą dla środowiska i jego zasobów. Powstająca zabudowa, nawiązująca do sąsiedztwa, da niekorzystny „efekt domina” chaotycznej i przypadkowej zabudowy, która nie będzie uwzględniać potrzeb środowiska.

STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Najwięcej negatywnych oddziaływań na środowisko towarzyszyć będzie realizacji liniowych systemów infrastruktury technicznej, a w szczególności:

- w transporcie drogowym – budowa obwodnicy miasta Brześcia Kujawskiego. Zakres negatywnych oddziaływań uzależniony jest w dużym stopniu od sposobu realizacji inwestycji. Zastosowanie w trakcie budowy i eksploatacji proekologicznych metod może w znakomity sposób zmniejszyć niekorzystne skutki. Efektem pozytywnym realizacji obwodnicy będzie zmniejszenie szkodliwych emisji i poprawa klimatu akustycznego w obrębie terenów intensywnie zabudowanych
- budowa sieci kanalizacyjnych systemu rozdzielczego: kanalizacja sanitarna i deszczowa,
- budowa sieci elektroenergetycznej WN 110 kV z GPZ Włocławek do projektowanego GPZ Bądkowo,
- budowa drugiej nitki gazociągu wysokoprężnego DN 700 Gustorzyn – Odolanów,
- budowa sieci elektroenergetycznych związanych z rozwojem miasta i gminy.

Obszary na których będzie następowała intensyfikacja rozwoju oraz kumulowanie się oddziaływań i skutków w środowisku, będzie generować powstawanie problemów i konfliktów na płaszczyźnie funkcjonalno – przestrzennej i ekologicznej, przede wszystkim w strefach wielofunkcyjnych wyznaczonych w obszarze gminy, gdzie wyznacza się tereny pod funkcję produkcyjno – usługową oraz na terenie miasta obszar strefy IV produkcyjno – mieszkaniowo – usługowej. Dla części tych terenów w strefie W1 sporządzany jest obecnie miejscowy plan.

CHARAKTERYSTYKA ANALIZOWANEGO OBSZARU W ODNIESIENIU DO JEGO POŁOŻENIA WZGLĘDEM OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE, W TYM OBSZARÓW NATURA 2000

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 poz. 880 z późn. zm.) przewiduje następujące formy ochrony: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz obszary Natura 2000. Tworzą one krajowy system obszarów chronionych.

Na wschód od gminy, w odległości około kilkunastu km, znajduje się Gostynińsko Włocławski Park Krajobrazowy. W odległości około 10 km na północny wschód znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu „Nizina Ciechocińska”

Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 1/2004 Wojewody Kujawsko – Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. (Dz. Urz. Woj. Kujawsko – Pomorskiego nr 8 poz. 76), na terenie gminy Brześć Kujawski występuje 20 użytków ekologicznych: 10 w Wieńcu Zdroju, 5 w Brzeziu, 2 w Falborzu Parcele i 3 w miejscowości Pikutkowo.

W obszarach uznanych za użytki ekologiczne zabrania się:

- a) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu,
- j) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym,
- k) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby, wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości,
- l) zaśmiecania obiektów i terenów wokół niego,

- m) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej,
- n) likwidowania małych zbiorników wodnych oraz obszarów wodno-błotnych,
- o) lokalizacji budownictwa letniskowego,
- p) budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony bądź spowodować degradację krajobrazu,
- q) wypalania roślinności i pozostałości roślinnych, wydobywania skał, minerałów, torfu oraz zanieczyszczania gleby.

Uchwałą Nr XVII/115/2004 Rady Miejskiej Brześcia Kujawskiego z dnia 29.06.2004r. ustanowiono pomnikiem przyrody pod nazwą „Dąb Siostry Amelii” drzewo gatunek – dąb szypułkowy rosnące na działce nr 235 S stanowiącej własność Nadleśnictwa Włocławek położonej w miejscowości Wieniec Zalesie – Leśnictwo - Poraza. Zgodnie z w/w uchwałą w stosunku do uznanego pomnika przyrody zabrania się: niszczenia, uszkodzenia obiektu lub obszaru wokół, uszkodzenia i zanieczyszczania gleby oraz umieszczania tablic reklamowych.

Ww. zakazy zapisane zostały w projekcie zmiany Studium.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest wdrażana na terenie UE od 1992 r. na podstawie:

Dyrektywy Rady 92/43/EEC Ministra dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zmieniona Dyrektywą 97/62/EEC.

Zgodnie z Dyrektywą Siedliskową ochrona siedlisk polega na:

- nie zmniejszaniu się naturalnego zasięgu środowiska;
- zostają zachowane funkcje i specyficzna struktura siedliska;
- właściwy jest stan ochrony typowych gatunków.

Dyrektywy Rady 79/409/EEC Ministra dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków.

W przypadku ochrony gatunków oznacza to:

- zachowanie liczebności populacji, utrzymanie się jej w biocenozie przez dłuższy czas;
- naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się;
- pozostaje zachowana wystarczająco duża powierzchnia siedliska gatunku.

Teren miasta i gminy Brześć Kujawski położony jest poza obszarami chronionymi Natura 2000. W odległości kilkunastu kilometrów od granic gminy znajduje się obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Wisły i obszar specjalnej ochrony siedlisk Włocławska Dolina Wisły oraz w odległości kilkudziesięciu kilometrów znajduje się obszar specjalnej ochrony ptaków Ostoja Nadgoplańska.

Planowane zmiany sposobu użytkowania terenów objęte projektem zmiany Studium w żaden sposób nie będą oddziaływać na opisane powyżej obszary chronione oraz na obszar Natura 2000.

Planowane zmiany sposobu użytkowania terenów objęte projektem zmiany Studium w żaden sposób nie będą oddziaływać na opisane powyżej obszary chronione oraz na obszar Natura 2000.

Zarówno gmina jak i miasto Brześć Kujawski położone są:

- na styku trzech mezoreginów fizyczno-geograficznych: Równiny Inowrocławskiej, Pojezierza Kujawskiego oraz Kotliny Toruńskiej,
- północne fragmenty gminy, porośnięte kompleksem leśnym położone są w obszarze bogatych zasobów wód podziemnych związanych z dwoma tzw. głównymi zbiornikami wód podziemnych (GZWP): nr 144 „Wielkopolska dolina kopalna” i nr 220 „Pradolina rzeki Środkowa Wisła” oraz fragmentarycznie w strefie pośredniej ujęcia wody Zazamcze..
- na obszarze deficytu wody dla potrzeb produkcji roślinnej. Jego wielkość dochodzi do 150 mm opadu w okresie wegetacyjnym,
- w obszarze korytarza ekologicznego o znaczeniu wojewódzkim, a nawet krajowym, związanego z doliną Wisły, zapewniającego ciągłość między obszarami prawnie chronionymi w dolinie Wisły – zadanie nr 47 w tabeli zadań ponadlokalnych realizujących cele publiczne zamieszczonej w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego.
- w obszarze korytarzy ekologicznych o charakterze regionalnym, związanych z doliną Zgłowiączki oraz kanałem Bachorzy.

Lasy na terenie gminy Brześć Kujawski wchodzą w skład tzw. leśnego kompleksu promocyjnego „Lasy gostynińsko – włocławskie”.

Na terenie gminy Brześć Kujawski w otoczeniu zwartego kompleksu leśnego lasu sosnowego położone jest uzdrowisko „Wieniec” zakwalifikowane do rangi regionalnej. Jego głównym walorem jest oferta bazy sanatoryjnej wraz z zakładami przyrodolecznicznymi i szpitalami uzdrowiskowymi wraz z zasobami wód mineralnych i torfu leczniczego – borowiny oraz zdrowotnego klimatu leśnego. W celu ochrony zasobów wód leczniczych i zasobów torfu utworzono obszary górnicze.

Dla ochrony zasobów torfu leczniczego (borowiny) Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 2.08.1989r utworzono obszar górniczy dla złoża borowiny. Minister Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w dniu 20.05.1999 r. wydał koncesję na wydobycie torfu leczniczego.

Dla ochrony zasobów wód leczniczych Decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 04.07.1968 r. utworzono obszar górniczy i teren górniczy dla wód leczniczych.

Uchwałą Nr XXXIV/206/2006 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 31.05.2006r. uchwalony został tymczasowy Statut Uzdrawiska Wieniec – Zdrój.

Na obszarze uzdrowiska wydzielono następujące strefy ochronne: Strefę „A”, Strefę „B” i Strefę „C”. W w/w poszczególnych strefach ochrony uzdrowiskowej obowiązują zakazy i ograniczenia dotyczące: wymagań sanitarnych w strefach „A”, „B”, i „C”, ochrony przed hałasem, w szczególności w strefie „A”, estetyki budynków, sklepów i zakładów usługowych oraz placówek kulturalnych w strefie „A”, zakaz handlu obnośnego i obwoźnego w strefie „A” oraz ochrony jakości i ilości naturalnych surowców leczniczych (dotyczy całego obszaru górniczego – strefa ochronna „A”, „B” i „C”).

Dla poszczególnych stref ochrony uzdrowiskowej przyjęto wskaźniki terenów zielonych oraz powierzchnię nowo wydzielonych działek. Określone zostały również sprawy wymagające uzgodnienia z ministrem właściwym do spraw zdrowia.

Wszelkie działania inwestorskie muszą być zgodne z ustaleniami wynikającymi z obowiązującego Statutu Uzdrawiska Wieniec – Zdrój.

Część terenu miasta i gminy położona w dolinie rzeki Zgłowiączki oraz część terenu gminy położona w dolinie rzeki Lubieńki narażona jest na niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi. Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi, zagrożenia występujące na terenie miasta i gminy dotyczą bezpośredniego zagrożenia powodzią ponieważ zagrożone tereny nie są chronione wałami przeciwpowodziowymi.

Kierunkowe działanie w w/w terenach musi skupiać się na ochronie istniejącej zabudowy poprzez wykonanie budowli zabezpieczających – wałów ochronnych. Natomiast w stosunku do obszarów obecnie niezabudowanych, a planowanych do zagospodarowania, na ścisłym przestrzeganiu wymogów ustawy Prawo wodne oraz wymogów i zaleceń zawartych w opracowaniu specjalistycznym – Studium ochrony przeciwpowodziowej.

Na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy zgodnie z art. 40 i 82 ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 239 poz. 2019 z późn. zm) tj. zakaz wykonywania prac mogących utrudniać ochronę przed powodzią w szczególności:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych;
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmacniania brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymywaniem wód oraz brzegu morskiego, a także utrzymywaniem lub odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z ich infrastrukturą,
- lokalizowania inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.

3. ANALIZA USTALEŃ STUDIUM

Uwzględniając wytyczne zawarte w opracowaniu ekofizjograficznym projektant wprowadził szereg ustaleń o charakterze proekologicznym w celu minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko planowanych zmian przeznaczenia terenu.

Zadaniem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy jest określenie polityki przestrzennej i lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Zasady polityki przestrzennej są pochodnymi misji rozwoju miasta przyjętej w uchwalonej Strategii, wniosków wynikających z istniejącego zagospodarowania, rozwoju przewidywanego w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania oraz wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju.

Przyjęto podstawowe zasady kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej:

- wykorzystanie rezerw terenowych w obrębie obszarów zainwestowanych poprzez ich restrukturyzację (zmiana przeznaczenia, technologii) z poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- minimalizacja konfliktów wynikających z przesłanek funkcjonalnych i przestrzennych, wywołujących negatywne skutki środowiskowe, społeczne i gospodarcze,
- rewaloryzacja historycznego układu urbanistycznego miasta oraz podnoszenie jakości przestrzeni miejskich,
- dążenie do zapewnienia ciągłości przestrzennej i funkcjonalnej terenów zielonych i ich powiązania z terenami lasów (utworzenie gminnego systemu ekologicznego w powiązaniu z wojewódzkim korytarzem ekologicznym),
- dążenie do pełnego zabezpieczenia obsługi ludności w zakresie dostępu do sfery usług publicznych,

Przyjęto podstawowe zasady kształtowania środowiska przyrodniczego:

- ochrona istniejących zasobów środowiska przyrodniczego,
- kształtowanie nowych struktur przyrodniczych przede wszystkim w oparciu o przepływające przez teren gminy rzeki Zgłowiączkę i Lubieńkę,
- zachowanie ładu przestrzennego w harmonii z otaczającym krajobrazem,
- ograniczenie i eliminację punktowych i przestrzennych źródeł negatywnie oddziałujących na środowisko i warunki życia mieszkańców,
- w stosunku do terenów zainwestowanych należy przyjąć taki kierunek zmian, który będzie gwarantował poprawienie ich biologicznych i topoklimatycznych warunków oraz zachowanie standardów jakości środowiska (klimatu akustycznego, jakości powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych),
- w stosunku do terenów przeznaczonych do zainwestowania należy przyjąć takie kierunki zmian, które gwarantowały będą zachowanie optymalnych „normatywów urbanistycznych” i zachowanie standardów jakości środowiska, przy zachowaniu zasady rozwoju zrównoważonego w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb społeczności współczesnej, jak i przyszłych pokoleń”.

Przyjęto podstawowe zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów komunikacyjnych:

- kształtowanie sprawnego systemu powiązań z zewnętrznym układem komunikacyjnym,
- kształtowanie sprawnego układu komunikacji wewnętrznej poprzez m. in. realizację nowych i przebudowę istniejących ulic i dróg podstawowego i wspomagającego układu komunikacyjnego, dostosowanych do kierunku rozwoju struktur miejskich i gminnych i potrzeb przewidywanych funkcji,
- system komunikacyjny kształtować z uwzględnieniem minimalizacji konfliktów i zagrożeń dla bezpośredniego otoczenia drogą lepszych rozwiązań technicznych i technologicznych,
- realizację ścieżek rowerowych, pełniących funkcję rekreacyjną, a jednocześnie zapewniających alternatywną w stosunku do ruchu samochodowego i pieszego formę dojazdów do pracy, szkół i usług oraz bezpieczeństwo ruchu drogowego,
- dążenie do eliminacji ruchu tranzytowego z centrum miasta poprzez realizację obwodnicy,
- budowę autostrady A-1.

Przyjęto podstawowe zasady polityki przestrzennej w odniesieniu do systemów infrastruktury technicznej:

- stworzenie sprawnego gminnego systemu zaopatrzenia w wodę w oparciu o istniejące ujęcia wody wraz z przebudową i rozbudową miejskich i gminnych sieci wodociągowych – gwarantujących nieprzerwane dostawy wody dobrej jakości,
- rozwiązanie gospodarki ściekowej w oparciu o istniejące mechaniczno – biologiczne oczyszczalnie ścieków w Starym Brześciu i Brzeziu i rozbudowany rozdzielczy system sieci kanalizacyjnych oraz budowę lokalnych oczyszczalni wraz z siecią kanalizacyjną dla zabudowy zwartej i przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej,
- poprawę ochrony przeciwpowodziowej poprzez rozbudowę i budowę systemu wałów przeciwpowodziowych oraz regulację, naprawę i odbudowę rzek i kanałów (szczególnie w dolinie rzeki Zgłowiączki i Lubieńki),
- budowę gazociągu wysokoprężnego DN 700 Gustorzyn – Odolanów, wzdłuż istniejącego gazociągu DN 500 Włocławek – Odolanów oraz rozbudowę i poprawę funkcjonowania systemu zaopatrzenia w gaz poprzez rozbudowę istniejących i budowę nowych sieci średniego i niskiego ciśnienia po przeprowadzeniu analizy ekonomicznej,
- stworzenie możliwości dla realizacji lokalnych i indywidualnych źródeł ogrzewania w oparciu o paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- budowę linii elektroenergetycznej WN 110 kV GPZ Włocławek Azoty – projektowany GPZ Badkowo (zawieszona na słupach istniejącej linii elektroenergetycznej 110 kV GPZ Włocławek Azoty – GPZ Ciechocinek, z ewentualnym poszerzeniem pasa technicznego), budowę nowych stacji transformatorowych, rozbudowę i modernizację w zależności od potrzeb linii średniego i niskiego napięcia ze szczególnym uwzględnieniem kierunków rozwoju miasta i gminy,
- budowę międzygminnych struktur gospodarowania odpadami stałymi - Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnacz – Służewo (wraz z gminami wchodzącymi w skład tego kompleksu) zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami dla województwa kujawsko – pomorskiego 2010 oraz objęcie 100% mieszkańców miasta i gminy selektywną zbiórką odpadów.

Uwzględniając uwarunkowania rozwoju miasta i gminy oraz konieczność realizacji przez władze samorządowe polityki przestrzennej, nierozzerwalnie związanej z polityką społeczną, ekonomiczno - gospodarczą i ekologiczną, wyznaczono drogę rozwoju poprzez sprecyzowanie kierunków rozwoju przestrzennego miasta i gminy.

Przyjęto kierunki rozwoju przestrzennego prowadzące do określenia potencjalnych możliwości wykorzystania przestrzeni oraz niezbędnych z punktu widzenia realizacji celów zmian w zagospodarowaniu.

Głównym kierunkiem rozwoju przestrzeni miasta i gminy jest określenie preferencji poszczególnych obszarów dla różnego sposobu zagospodarowania, w którym wyróżnia się:

- a) obszary, które będą objęte planami miejscowymi, ze względu na przepisy szczególne lub istniejące uwarunkowania,
- b) obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
- c) obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania mas ziemnych,
- d) obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- e) granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych (na terenie miasta i gminy nie występują tereny zamknięte).

Założono, że istniejący system obsługi komunikacyjnej miasta i gminy Brześć Kujawski, nie ulegnie w najbliższej przyszłości diametralnej zmianie.

Istniejące elementy systemu posiadają aktualnie szereg mankamentów, które kumulując się decydują o słabości systemu. Podstawowe problemy systemu transportowego miasta i gminy Brześć Kujawski są zbieżne z problemami definiowanymi na terenie całego kraju, zarówno w ośrodkach miejskich, jak i poza nimi.

Elementy układu komunikacji drogowej wymagają rozbudowy i przebudowy. Usprawnienie układu komunikacji drogowej nastąpi poprzez:

- a) budowę obwodnicy miasta (pokazano na rysunku studium w trzech wariantach),

- b) przebudowę w miarę potrzeb i możliwości wszystkich pozostałych ulic na terenie miasta Brześcia Kujawskiego do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych poszczególnym klasom tych ulic, utwardzenie nawierzchni i urządzenie ulic (budowa chodników, zatok postojowych, odwodnienia i oświetlenia),
- c) realizację w miarę potrzeb nowych ulic układu obsługującego tereny rozwojowe miasta i gminy z zachowaniem odpowiednich parametrów przekroju poprzecznego umożliwiających lokalizację pasów zieleni oddzielających chodniki od jezdni, a tym samym ograniczających negatywny wpływ ruchu pojazdów na tereny otaczające,
- d) sukcesywną realizację sieci ścieżek rowerowych,
- e) rozwój urządzeń i obiektów komunikacyjnych jak stacje paliw, stacje obsługi pojazdów - stosownie do popytu na usługi motoryzacyjne,
- f) zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc postojowych.

Założono, że podstawowym celem z zakresu infrastruktury technicznej będzie wzrost poziomu rozwoju poszczególnych mediów jako czynnika powodującego wzrost poziomu życia ludności i rozwoju społeczno-gospodarczego, jak również osiągnięcia odpowiedniej jakości środowiska przyrodniczego. Cel ten można osiągnąć poprzez:

- a) zapewnienie wszystkim mieszkańcom miasta i gminy dostępu do centralnego zaopatrzenia w wodę poprzez dalszą rozbudowę sieci wodociągowej,
- b) dostosowanie istniejących mechaniczno – biologicznych oczyszczalni ścieków do wymogów unijnych oraz rozbudowę systemu kanalizacji rozdzielczej w celu skanalizowania obszaru całego miasta oraz terenów o zwartej zabudowie i planowanych do nowego zagospodarowania (wyznaczonych w studium) na terenie gminy, zgodnie z wyznaczonym obszarem aglomeracji kanalizacyjnej o RLM 5056, zatwierdzonym Rozporządzeniem Wojewody Nr 74/2006 z dnia 24 czerwca w sprawie wyznaczenia aglomeracji Brześć Kujawski (Dz. Urz. Województwa Kujawsko – Pomorskiego z dnia 13 lipca 2006r. Nr 93 poz. 1460),
- c) ograniczenie powstawania odpadów oraz budowa Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnacz – Służewo w oparciu o istniejący Regionalny Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Machnacu i składowisko odpadów komunalnych w Służewie zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010,
- d) stosowanie do celów grzewczych paliw ekologicznych o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- e) rozbudowa i budowa infrastruktury telekomunikacyjnej w rejonach gdzie występują potrzeby na te usługi oraz umożliwienie korzystania z wachlarza nowoczesnych usług telekomunikacyjnych, do których należą sieci ISDN.

Założono, że polityka przestrzenna rozwoju miasta i gminy winna być postrzegana jako powiązanie założonych celów rozwoju miasta z pożądanymi jego zmianami w wyznaczonych strefach polityki przestrzennej z zachowaniem i kształtowaniem jego systemu ekologicznego, zachowaniem obszarów i obiektów podlegających ochronie prawnej oraz eliminacją wszelkich zagrożeń mogących zakłócić jego stan i funkcjonowanie.

Kierunkowym działaniem skutecznie łagodzącym narastające dysfunkcje w rozwoju przestrzeni poszczególnych obszarów jest zachowanie środowiskowych normatywów urbanistycznych gwarantujących zachowanie istniejących i tworzenie nowych przestrzeni zieleni.

W stosunku do terenów zainwestowanych w poszczególnych strefach funkcjonalno – przestrzennych należy przyjąć taki kierunek zmian w zagospodarowaniu, który będzie wpływał na poprawę warunków bio i topoklimatycznych. Przyjmując kierunek naprawczy w stosunku do obecnego zagospodarowania terenów należy dążyć do:

- eliminowania bądź łagodzenia sąsiedztwa funkcji sobie przeciwstawnych,
- wydzielenia terenów pełniących funkcje stref izolacyjnych pomiędzy terenami o przeciwstawnych sobie funkcjach, które urządzone jako tereny zieleni mogą pełnić funkcję ochronną, izolacyjną i biernego wypoczynku,
- łagodzenia przeinwestowania terenów poprzez biologiczne wzbogacanie ich w elementy środowiskotwórcze,

Równie ważnymi czynnikami decydującymi o zasobach i jakości środowiska przyrodniczego oraz warunkach życia człowieka a związanymi ze strukturą funkcjonalno-przestrzenną miasta i gminy są:

- likwidacja wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych,

- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego na paliwa ekologiczne o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń,
- opracowanie aktualizacji gminnego programu gospodarki odpadami z uwzględnieniem realizacji Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych Machnac – Służewo, zgodnie z Programem ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko – pomorskiego 2010, objęcie zorganizowanym systemem gromadzenia, wywozu i utylizacji odpadów wszystkich posesji na terenie miasta i gminy.

Zasoby i walory środowiska przyrodniczego miasta i gminy przedstawione w uwarunkowaniach rozwoju są „magnesem” przyciągającym i ukierunkowującym społeczeństwo do różnorodnego z nich korzystania, jak również rozwijania wielu przyrodniczych form rekreacji. Podstawowe kierunki kształtowania i rozwoju turystyki powinny skupiać się na wykorzystaniu zasobów i walorów samego miasta i gminy - urozmaiconej rzeźby terenu, rzeki Zgłowiączki, lasów, uzdrowiska Wieniec oraz walorów krajobrazowych gmin sąsiednich dającym możliwość uprawiania różnych form rekreacji i wypoczynku poprzez.

- kształtowanie miejsko – gminnego systemu przyrodniczego w formach zapewniających ciągłość przestrzenno-funkcjonalną obszarów naturalnych i zieleni tj. m.in. poprzez realizację ciągów zieleni (korytarzy ekologicznych);
- zachowanie i ochrona wartości krajobrazowych terenów otwartych doliny rzeki Zgłowiączki – w celu wypełnienia zagospodarowaniem wypoczynkowo-rekreacyjnym (parki, ogrody, zieleńce) wraz z niezbędną bazą typu obiekty i urządzenia sportu, kultury i gastronomii (o kubaturze i architekturze dostosowanej do charakteru obszaru) oraz uzupełniająco funkcją mieszkaniową jednorodziną o charakterze ekstensywnym;
- utrzymanie istniejących zasobów sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowych,
- utrzymanie istniejących i wytyczenie oraz realizacja nowych ścieżek pieszo-rowerowych łączących tereny rekreacyjno-wypoczynkowe miasta i gminy w jeden system wraz z gminami sąsiednimi,
- przebiegająca przez teren gminy kolej wąskotorowa jako środek transportu ma znaczenie marginalne, może jednak zostać w przyszłości wykorzystana jako kolejka turystyczna i przyczynić się do zaktywizowania terenów wzdłuż jej przebiegu m.in. poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej,
- stworzenia atrakcyjnych przewozów rekreacyjno – krajoznawczych na trasie Smólsk- Wieniec (przede wszystkim w sezonie wiosenno – letnim) dla mieszkańców miasta i gminy Brześć Kujawski, gmin ościennych oraz mieszkańców miasta Włocławka (przejazd, wypoczynek, mała gastronomia).

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględnia się ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. Ponadto w studium uwzględniono strefy ochrony konserwatorskiej dla obszarów, na których obowiązują zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się w tym obszarze zabytków, a które szczegółowo określane są ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona dóbr kultury współczesnej jako element krajobrazu kulturowego podlega zasadom ochrony na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Istniejące elementy przyrodnicze, pola uprawne, tereny zabudowane oraz towarzysząca jej infrastruktura komunikacyjna tworzą charakterystyczny krajobraz kulturowy. Dominuje on na większości obszaru miasta i gminy. Wyjątek stanowi dolina Zgłowiączki (przede wszystkim położona w południowej części obszaru gminy) oraz kompleksy lasów (położone w północno wschodniej części gminy), tworząc przyrodniczą dominantę krajobrazową.

Ustalenie ochrony dla tych części miasta i gminy powinno dotyczyć głównie zasad i standardów kształtowania zabudowy w harmonii z otaczającym krajobrazem, charakterem i stylistyką architektoniczną obiektów.

W otoczeniu zwartego kompleksu leśnego lasu sosnowego położone jest uzdrowisko „Wieniec” zakwalifikowane do rangi regionalnej. Jego głównym walorem jest oferta bazy sanatoryjnej wraz z zakładami przyrodolecznicznymi i szpitalami uzdrowiskowymi wraz z zasobami wód mineralnych

i torfu leczniczego – borowiny oraz zdrowotnego klimatu leśnego. W celu ochrony zasobów wód leczniczych i zasobów torfu utworzono obszary górnicze.

Dla poszczególnych stref ochrony uzdrowiskowej przyjęto wskaźniki terenów zielonych oraz powierzchnię nowo wydzielonych działek. Określone zostały również sprawy wymagające uzgodnienia z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Wszelkie działania inwestorskie muszą być zgodne z ustaleniami wynikającymi z obowiązującego Statutu Uzdrowiska Wieniec – Zdrój.

Część terenu miasta położona w dolinie Zgłowiączki i Lubieńki narażona jest na zagrożenie wystąpienia powodzi (teren bezpośredniego zagrożenia powodziowego). Kierunkowe działanie musi skupiać się na ochronie istniejącej zabudowy poprzez wykonanie budowli zabezpieczających – wałów ochronnych natomiast w stosunku do obszarów obecnie niezabudowanych, a planowanych do zagospodarowania, należy ściśle przestrzegać wymogów ustawy Prawo wodne oraz wymogów i zaleceń zawartych w opracowaniu specjalistycznym – Studium ochrony przeciwpowodziowej.

Ogólne kierunki działań w zakresie kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej winny być realizowane przez:

- prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z zasadami określonymi w planach urządzenia lasów (zarówno państwowych jak i komunalnych);
- racjonalne i zasadne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne;
- przebudowę drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia;
- zachowanie i ochrona istniejących leśnych użytków ekologicznych,
- podniesienie walorów krajobrazowo-estetycznych lasów komunalnych dla celów szeroko rozumianej rekreacji, sportu i wypoczynku;
- przekształcanie lasów komunalnych w Parki Leśne, z urządzeniem terenów rekreacji biernej i czynnej, z wykorzystaniem naturalnej rzeźby terenu, przyrodniczych zasobów oraz naturalnych materiałów dla budowy urządzeń sprawnościowych i rekreacyjnych;

Założono, że w obszarze miasta i gminy kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej polegać powinny głównie na:

- a) gospodarowaniu rolniczą przestrzenią produkcyjną zgodnie z Polskim Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej,
 - użytkowanie gruntów dostosowane do naturalnych warunków, nie powodujących negatywnego oddziaływania na środowisko,
 - zmiana użytkowania gleb o niskich klasach bonitacji i przeznaczenie ich pod użytki zielone, zalesienie,
 - wprowadzenie rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania,
 - racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi,
 - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przydrożnych, wzdłuż miedz,
 - przeciwdziałanie degradacji gleb, ochrona przed erozją,
 - indywidualna ochrona naturalnych siedlisk występujących w obrębie gospodarstwa rolnego (naturalne zbiorniki wodne, oczka wodne, kępy drzew i krzewów, miedze, trwałe zadarnienia wzdłuż cieków itp.),
 - szeroka promocja edukacji ekologicznej,
- b) ochronę gruntów rolnych wysokich klas bonitacji gleb przed zmianą użytkowania rolniczego w obszarach nie wskazanych do inwestowania,
- c) utrzymanie i ochronę przed zmianą użytkowania gleb pochodzenia organicznego,
- d) optymalne wykorzystanie naturalnych warunków przyrodniczych do prowadzenia intensywnej produkcji rolnej z zastosowaniem technik przyjaznych środowisku,
- e) ochronę przed zainwestowaniem zmeliorowanych gruntów rolnych,
- f) zapobieganie szkodliwym wpływom prowadzonej produkcji rolnej na środowisko, w tym niekorzystnemu wpływowi na krajobraz,
- g) zachowanie naturalnego krajobrazu, ochrona przed wprowadzaniem elementów „obcych” z zakresu architektury i zagospodarowania.

Powyższe zasady i kierunki zagospodarowania przestrzennego zapisane w projekcie studium korespondują z wnioskami i wytycznymi, wynikającymi ze sporządzonego wyprzedzająco na potrzeby studium, opracowania ekofizjograficznego.

4. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU STUDIUM

Realizacja projektu studium wprowadzi do środowiska, co jest oczywiste, szereg różnego rodzaju zmian. Będą to zmiany zarówno pozytywne jak i negatywne. Analiza przedstawionych wcześniej ustaleń i zapisów pozwala przypuszczać, że w ogólnym bilansie zmian pozytywnych powinno być więcej. W świetle tego wydaje się iż najistotniejszym problemem jest pełna realizacja wszystkich zapisów odnoszących się bezpośrednio i pośrednio do środowiska. Szczególna konsekwencja w tym zakresie powinna dotyczyć korytarza ekologicznego związanego z doliną rzeki Zgłowiączki i Lubieńki. Ten obszar jest bardzo ważny nie tylko dla systemu przyrodniczego miasta ale pełni również ważną funkcję w strukturze ekologicznej terenów otaczających. Nie można zatem pod żadnym pozorem dopuścić do ingerencji człowieka w wyniku której wspomniany obszar mógłby utracić swoją funkcję.

Drugim istotnym problemem jest wzbogacenie przede wszystkim obszaru miasta w powierzchnie biologicznie czynne. Niezbędne jest w tym zakresie pełne respektowanie zapisów studium określających intensywność zabudowy. Niestety, wzorem wielu doświadczeń, należy liczyć się z różnego rodzaju naciskami i wybiegami inwestorów aby uzyskać jak najwyższy wskaźnik zabudowy na swoim terenie. Brak konsekwencji stosownych władz w tym zakresie może doprowadzić do nadmiernego zagęszczenia zabudowy, a w efekcie końcowym ograniczenia możliwości wprowadzenia zieleni. Kolejnym ważnym problemem jest zabezpieczenie czystości wód podziemnych. W tym przypadku niezbędna jest pełna realizacja zapisów odnoszących się do gospodarki wodno ściekowej. Nie można dopuścić do sytuacji aby duże zainwestowane obszary pozbawione były sieci kanalizacyjnej.

Rozwiązania obejmujące budowę tymczasowych szczelnych zbiorników na nieczystości płynne powinny być stosowane tylko w wyjątkowych wypadkach i na czas ściśle określony. W świetle tego wydaje się, że nowa zabudowa powinna być realizowana tylko na terenach posiadających pełne uzbrojenie w infrastrukturę techniczną. W odniesieniu do stosunków wodnych należy również zwrócić uwagę na konieczność maksymalnego zachowania elementów powierzchniowej sieci hydrograficznej. Rozwiązania techniczne z zakresu podziemnej infrastruktury technicznej oraz fundamentowania budynków i budowli powinny ograniczać do maksimum ochronę istniejących zbiorników wód powierzchniowych.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIEDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM A ICH ODNIESIENIE W STUDIUM

Podstawowym dokumentem krajowym z zakresu ochrony środowiska jest „Polityka ekologiczna państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014” oraz „Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002 – 2010” – dokument o charakterze operacyjnym, zawierający wykaz zadań przewidzianych do realizacji.

Cele ekologiczne zgodne z w/w Polityką ekologiczną państwa przyjęte zostały w Programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego 2010 z perspektywą na lata 2011-2014 i stanowią rozwinięcie i uszczegółowienie celów w zakresie ochrony środowiska sformułowanych w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020, Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 i Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.

Jako podstawowy cel ekologiczny na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego przyjmuje się zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego regionu w celu poprawy jakości życia jego mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności i konkurencyjności województwa.

Realizacja celu głównego jest możliwa pod warunkiem przyjęcia jako powszechnie obowiązującej zasady zrównoważonego rozwoju, identyfikacji określonych priorytetów ochrony środowiska oraz ich realizacja. Ocena aktualnego stanu środowiska na obszarze województwa i

identyfikacja najważniejszych problemów ekologicznych upoważniają do stwierdzenia, że celami tymi są między innymi:

- dalsza poprawa jakości wód powierzchniowych,
- zachowanie jakości wód podziemnych i ich ochrona przed degradacją,
- dalsza poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa warunków klimatu akustycznego,
- zapobieganie powodziom,
- wdrożenie i prowadzenie racjonalnego systemu gospodarowania odpadami,
- ochrona gruntów przed erozją i przeciwdziałanie degradacji gleb,
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i zdegradowanych,
- kształtowanie systemu obszarów chronionych i dostosowanie go do nowych uwarunkowań prawnych,
- przeciwdziałanie poważnym awariom i poważnym awariom przemysłowym.

Zgodnie z Polityką ekologiczną państwa na lata 2007-2010 z perspektywą na lata 2011-2014 przyjęto, że podstawowymi priorytetami ochrony środowiska w województwie kujawsko-pomorskim w wymienionym okresie będą:

- dalsza poprawa jakości środowiska oraz likwidacja i minimalizacja bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia i życia mieszkańców województwa,
- zrównoważone wykorzystanie bogactw naturalnych, w tym wody oraz energii,
- racjonalne gospodarowanie odpadami,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i wojewódzkim są zgodne z celami ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym. Cele i priorytety z zakresu ochrony środowiska zapisane w projekcie Studium są zgodne z w/w celami i priorytetami ustanowionymi na szczeblu wojewódzkim.

Projektanci jako naczelną zasadę ochrony środowiska zapisaną w projekcie studium, podobnie jak polityki ekologicznej państwa, przyjęli sformułowaną w Konstytucji RP zasadę zrównoważonego rozwoju. Definicję zrównoważonego rozwoju należy rozumieć (za ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska) jako rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia jak i przyszłych pokoleń.

Prawidłowa gospodarka przestrzenna realizowana na obszarze miasta i gminy musi w pełni uwzględniać ochronę istniejącego systemu ekologicznego, a także eliminować wszystkie zagrożenia mogące zakłócać jego funkcjonowanie. Konieczna jest również poprawa jakości środowiska oraz wzbogacenie jego zasobów i walorów. Przestrzeganie zasad ochrony i kształtowania struktur środowiska jest istotnym warunkiem dla osiągnięcia rozwoju zrównoważonego, będącego przecież jednym z głównych celów polityki ekologicznej państwa.

6. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z PROJEKTOWANEGO PRZEZNACZENIA TERENU

Podstawą określenia potencjalnych zagrożeń i konfliktów, jakie może spowodować realizacja projektu studium, była wnikliwa analiza zapisów ustaleń dokumentu oraz analiza wniosków wynikających z opracowania ekofizjograficznego wykonanego dla przedmiotowego terenu. Przedmiotem oceny były następujące elementy środowiska: powierzchnia ziemi i gleby, powietrze

atmosferyczne i klimat akustyczny (hałas), wody powierzchniowe i podziemne, świat roślin i zwierząt oraz walory krajobrazowe i kulturowe (w tym również ład przestrzenny).

Osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju miasta i gminy oraz realizacja strategicznych celów przyjętych w strategii rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski wymaga zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej.

Na zmiany zdefiniowanej w dotychczasowych opracowaniach planistycznych struktury miały i mają duży wpływ uwarunkowania gospodarczo – ekonomiczne. Zasadą podziału terenu miasta na strefy było wyodrębnienie terenów spójnych pod względem istniejącego zagospodarowania oraz możliwości dalszego ich rozwoju; przeznaczonych pod różne funkcje według lokalnego zapotrzebowania oraz predysponowanych do zróżnicowanych form zagospodarowania.

Z uwagi na zróżnicowanie poszczególnych stref zarówno pod względem istniejącego sposobu zagospodarowania, jak i dalszego rozwoju, w projekcie studium autorzy przyjęli ustalenia kierunków i zasad zagospodarowania zarówno dla poszczególnych stref, jak i kompleksowo dla całej gminy i miasta. Przedstawione ustalenia stanowią wytyczne do zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Osiągnięcie trwałego, zrównoważonego rozwoju miasta oraz realizacja strategicznych celów przyjętych w strategii rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski wymaga zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej miasta, w związku z powyższym przyjmuje się podział miasta na następujące strefy funkcjonalno - przestrzenne:

- Strefa I – śródmiejska (obejmuje obszar urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków),
- Strefa II – mieszkaniowa,
- Strefa III – mieszkaniowo – usługowa,
- Strefa IV – produkcyjno – mieszkaniowo – usługowa
- Strefa V – mieszkaniowo - rekreacyjna,
- Strefa VI – rolna
- Strefa VII – mieszkaniowo – usługowa,
- Strefa VIII – rekreacyjno – archeologiczno – mieszkaniowa

W celu określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawionych w formie ogólnych zasad rozwoju przestrzennego przyjmuje się podział gminy Brześć Kujawski na następujące strefy polityki przestrzennej.

- Strefa wielofunkcyjna – W_1 i W_2
- Strefa wiejska rolniczo – osadnicza – R_1 i R_2
- Strefa leśna – L_s

Uwzględniając uwarunkowania rozwoju miasta i gminy oraz konieczność realizacji przez władze samorządowe polityki przestrzennej, nierozzerwalnie związanej z polityką społeczną, ekonomiczno - gospodarczą i ekologiczną, wyznaczono drogę rozwoju poprzez sprecyzowanie kierunków rozwoju przestrzennego miasta i gminy. Przyjęte kierunki rozwoju przestrzennego prowadzą do określenia potencjalnych możliwości wykorzystania przestrzeni oraz niezbędnych z punktu widzenia realizacji celów zmian w zagospodarowaniu.

Szczegółową ocenę wpływu wyznaczonych obszarów funkcjonalno - przestrzennych w ujęciu poszczególnych komponentów środowiska z uwzględnieniem opisanych kryteriów zawierają poniższe tabele.

W ocenie zastosowano trzy stopnie zagrożenia (-), jakie mogą wywrzeć proponowane zmiany przeznaczenia terenów na poszczególne komponenty środowiska: mały (1), średni (2) i duży (3). W wyniku realizacji studium może nastąpić również poprawa warunków środowiska przyrodniczego określona taką samą skalą zmian (+) lub warunki pozostają bez zmian (0).

Pod pojęciem zagrożenie małe rozumieć należy typowe zmiany i przekształcenia danego komponentu środowiska przyrodniczego o niewielkich walorach, a także jakie spowoduje realizacja studium w terenie już zainwestowanym lub przewidzianym do zainwestowania.

Zagrożenie średnie związane jest z przekształceniem poszczególnych komponentów o średnich walorach, jakie spowoduje realizacja ustaleń studium w terenie niezainwestowanym i nie przewidywanym dotychczas do zainwestowania. Zmiany te wiązać się będą z budową obiektów

kubaturowych i infrastruktury, bądź z funkcjonowaniem inwestycji mogących w odczuwalny sposób negatywnie wpływać na środowisko i życie ludzi.

Zagrożenie duże wiązać się będzie z radykalnymi zmianami i przekształceniami poszczególnych komponentów środowiska o dużych walorach, a związanych z budową obiektów i infrastruktury, bądź z funkcjonowaniem inwestycji mogących w znaczący sposób negatywnie wpływać na środowisko i życie ludzi.

Poprawa warunków środowiska wiązać się będzie z sytuacjami, gdzie wprowadzone ustalenia studium sprzyjają bądź poprawiają dotychczasowe uwarunkowania i zapewniają ochronę jego walorów oraz pogorszenie warunków środowiska spowodowane przez wprowadzone ustalenia studium.

Warunki pozostają bez zmian w sytuacjach, gdy ustalenia studium nie mają wpływu na elementy środowiska lub gdy są zgodne z dotychczasowymi zasadami i sposobami zagospodarowania terenu.

Strefa III – mieszkaniowo – usługowa											
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	0	+1	0	+2	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	+1	0	-1	0	+1	0	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	+1	+2	0	0	0	+1	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+3	0	+1	0	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+1	0	0	-1	0	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strefa IV – produkcyjno – mieszkaniowo – usługowa											
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+1	+2	
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	-1	0	0	0	+1	0	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	+1	0	0	0	0	0	0	+1	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	+2	0	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Strefa V – mieszkaniowo - rekreacyjna

zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	0	0	+1	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+2	-1	0	-1	0	+1	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	0	0	+1	0	0	0
Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	+1	+2	0	+1	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+1	0	0	-2	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Strefa VI – rolna

zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	0	0	+1	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+1	0	+1	0	0	0	0	0	0
kierunków rozwoju systemów komunikacji	0	+1	0	0	0	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	+1	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0

Strefa VII – mieszkaniowo – usługowa

zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	-1	0	-1	0	+1	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	0	0	+1	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+1	0	+1	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+1	0	0	-1	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	+1	0	+1	0	0	0	0	0	0	0

Strefa VIII – rekreacyjno – archeologiczno – mieszkaniowa

zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	0	0	+2	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	0	0	0	0	+1	0	+1	+1
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+2	0	0	0	0	+2	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+3	0	+1	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+2	0	0	-1	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Całe miasto										
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+2	+2
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	0	0	0	0	+1	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	+1	+1	+1	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	+1	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	+1	+2	0	0	-1	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	+1	0	0	0	0	0	0	0

Tabela 2. Ocena wpływu realizacji ustaleń projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brześć Kujawski na poszczególne komponenty środowiska

Ustalenia projektu studium	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta, rośliny	wody	powietrze, klimat, hałas	powierzchnia ziemi	krajobraz	zasoby naturalne	zabytki	dobry materialne
Strefa wielofunkcyjna – W1										
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+3	+2
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-2	+2	-1	0	-1	-1	-2	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	+1	+1	0	+1	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	-1	+2	0	0	0	-1	-2	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+2	-1	0	-1	-1	-1	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strefa wielofunkcyjna – W2										
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+3	+2
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-2	+2	-1	-1	-1	-2	-2	-1	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	0	+1	0	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+3	0	0	0	0	-2	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+2	-1	0	-2	-3	-1	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

strefa rolniczo – osadnicza – R1										
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	0	+1	0	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	0	+1	+1	0	0	0	+1	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	+1	-1	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+1	0	0	-1	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	+1	0	+1	0	0	0	0	0	0	0
Strefa rolniczo – osadnicza R2										
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	0	0	0	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	0	+1	+1	0	0	0	+1	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+1	+1	+1	0	0	0	+1	0	+1	+1
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	+1	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	-1	+2	-1	0	-1	-1	-1	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	+1	0	+1	0	0	0	0	0	0	0

Strefa leśna										
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	0	0	+1	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	+2	+1	+2	+1	+1	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+1	0	+1	0	0	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+1	0	0	-1	0	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	+1	+1	+1	0	0	0	0	0	0	0
Cała gmina										
zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	0	+1	0	0	0	0	+1	0	+2	+1
kierunki zmian w strukturze przestrzennej	-1	+1	-1	0	-1	-1	0	0	0	0
zasady ochrony środowiska jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego	0	+1	-1	0	-1	-1	0	0	0	0
kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej	0	+2	0	+1	0	+1	+1	0	0	0
kierunki rozwoju systemów komunikacji	0	+2	-1	0	-1	-1	0	0	0	0
kierunki kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	+1	+1	+1	0	0	0	+1	0	0	0

Zróżnicowanie skutków można usystematyzować również ze względu na przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym:

- (B) bezpośrednie
- (PO) pośrednie
- (K) krótkoterminowe
- (Ś) średnioterminowe
- (D) długoterminowe
- (S) stałe
- (CH) chwilowe
- (P) pozytywne
- (N) negatywne

z uwzględnieniem wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego oraz mając na uwadze zależności między tymi elementami i między oddziaływaniami na te elementy.

Jak widać, realizacja ustaleń projektu studium wpływa, w zróżnicowany sposób, na poszczególne komponenty środowiska (powietrze, powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny) i na ich wzajemne powiązania oraz na ekosystemy i krajobraz.

Analizując zanotowane w tabeli wyniki przeprowadzonej oceny wpływu realizacji projektu studium na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego należy stwierdzić, że planowane zmiany funkcji i zagospodarowania terenu spowodują niekiedy istotną ingerencję w środowisko przyrodnicze.

Planowana zmiana zagospodarowania terenów wywoła zasadnicze długookresowe (D) i nieodwracalne (N) zmiany i przekształcenia powierzchni ziemi. Na tereny dotychczas niezabudowane wprowadzona zostanie zabudowa kubaturowa. Planowana zabudowa spowoduje stałe (S) przekształcenia obecnej rzeźby terenu. Część powierzchni terenów zostanie utwardzona (D, N), część poddana pracom niwelacyjnym (D, N).

W trakcie realizacji ustaleń studium, a zwłaszcza podczas wykonywania wykopów pod fundamenty oraz urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji nastąpi naruszenie i częściowe zniszczenie fizycznej i biologicznej struktury powierzchniowej warstwy gleby. Zdjęty wówczas nakład gleby powinno się wykorzystać do zagospodarowania terenów zieleni.

Zmiany powierzchni ziemi, w tym trwałe zmiany (D, N) naturalnego ukształtowania terenu złagodzić można w części poprzez właściwe zagospodarowanie obszaru zielenią w możliwie szerokim zakresie. Pożądane jest maksymalne utrzymanie i wzbogacenie istniejącej zieleni oraz wprowadzenie zieleni urządzonej na wszelkie wolne od zabudowy powierzchnie, a w szczególności zieleni wysokiej (drzewa i krzewy). Wprowadzenie nowej zieleni pozwoli również na ograniczenie erozji wietrznej gleb (P).

Wprowadzone nowe funkcje oraz zmiana sposobu użytkowania i zagospodarowania terenów spowoduje wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza i hałasu (K). W zapisach projektu studium projektanci ustalają obowiązek stosowania proekologicznych systemów grzewczych (P). Należy zatem założyć, iż przy zastosowaniu paliw ekologicznych istniejąca i planowana zabudowa nie spowoduje istotnych zmian jakości powietrza atmosferycznego na obszarze miasta, wręcz powinna spowodować jego poprawę (P).

Zmiana warunków akustycznych na obszarach dotąd niezabudowanych wynikać będzie przede wszystkim z rodzaju zlokalizowanych na danym obszarze zabudowy oraz z ruchu pojazdów (K, N).

Utrzymanie istniejącej i wprowadzenie nowej zieleni jest niezbędne ze względu na funkcje jakie pełni ona w środowisku. Zieleń będzie zmniejszać m.in. zjawisko hałasu drogowego i łagodzić mikroklimat (P). Bardzo ważne są również aspekty estetyczne i krajobrazowe. Właściwe zagospodarowanie zielenią i maksymalne jej zachowanie podniesie atrakcyjność terenu. Pożądane

jest wprowadzenie takich gatunków drzew i krzewów, by funkcje izolacyjne i ochronne mogły być pełnione przez cały rok (duży udział gatunków zimozielonych). Ustalony w projekcie studium wskaźnik tzw. powierzchni biologicznie czynnej to co najmniej 50% powierzchni działki mieszkaniowej jednorodzinnej oraz 20-30% powierzchni działki mieszkaniowej wielorodzinnej, 70% mieszkaniowej rezydencjonalnej oraz 20% działki przemysłowej, produkcyjno – usługowej i usługowej, wydaje się być odpowiedni do tego typu terenów.

Realizacja ustaleń studium spowoduje zmiany warunków wodnych w obszarach planowanych do zabudowy powodując również powstanie nowych potencjalnych zagrożeń jakości wód. Realizacja nowej tak zróżnicowanej zabudowy spowoduje wzrost ilości wytwarzanych ścieków (N). Teren miasta i gminy nie jest w 100% uzbrojony w sieć kanalizacyjną, ale projektanci studium ustalili odprowadzenie ścieków sanitarnych do istniejących i projektowanych układów sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miasta (P), tylko w wyjątkowych sytuacjach powinno się dopuszczać stosowanie szczelnych zbiorników bezodpływowych. Na terenie gminy o czasie realizacji sieci należy odprowadzać ścieki do indywidualnych zbiorników bezodpływowych, szamb szczelnych, a zdecydowanie najlepszym rozwiązaniem w zabudowie rozproszonej powinna być realizacja ekologicznych oczyszczalni przyzagrodowych (P).

Wody deszczowe z drogowych powierzchni utwardzonych mogą być odprowadzane do kanalizacji deszczowej lub systemu rowów odwadniających wyłącznie po odpowiednim podczyszczeniu (P) tylko w granicach własnej działki. Jest to istotny zapis ze względu na fakt, że osady powierzchniowe odznaczają się słabymi właściwościami infiltracyjnymi (przepuszczalnością).

W projekcie studium ustalono zaopatrzenie w wodę z istniejącej i projektowanej gminnej sieci wodociągowej (P).

Ustalenia związane z możliwościami rozwiązania gospodarki wodno – ściekowej nie odbiegają od powszechnie stosowanych standardów i wydaje się, że są optymalne, przy obecnych uwarunkowaniach, a ich realizacja powinna zapewnić niezbędne warunki ochrony środowiska (P).

Realizacja ustaleń projektu studium będzie miała również wpływ na świat roślin i zwierząt. Pod zabudowę przeznaczone zostały tereny do tej pory niezabudowane, użytkowane rolniczo, a więc stanowiące agrocenozę pól. Zmiana funkcji i realizacja nowej zabudowy spowoduje poważną ingerencję w dotychczasowy system ekologiczny tych terenów (D, N). Zagospodarowanie terenów rolniczych zwiększy również antropopresję na dalsze otoczenie.

W celu zminimalizowania niekorzystnych zmian projektanci wprowadzili obowiązek pozostawienia powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z w/w parametrami (P).

Realizacja ustaleń studium i planowane przeznaczenia terenów wprowadzą istotne zmiany w krajobrazie miasta i gminy. Na obszarze dotychczas niezabudowanym powstaną obiekty kubaturowe, które spowodują powstanie dominant krajobrazowych (D). W celu zminimalizowania negatywnego wpływu nowej zabudowy na krajobraz projektanci wprowadzili szereg ustaleń. Określone zostały m.in. wskaźniki i parametry, które powinny być uwzględnione w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ogólne wskaźniki i zasady określające zagospodarowanie, ład przestrzenny i użytkowanie terenu. Ważnym ustaleniem jest również zapis o konieczności utrzymania zbliżonego charakteru architektonicznego zabudowy. Są to ustalenia, które pozwolą na właściwe kształtowanie ładu przestrzennego obszaru objętego studium (P).

Powstawanie konfliktów i kolizji pomiędzy zagospodarowaniem przestrzeni a środowiskiem przyrodniczym może wystąpić nie tylko w odniesieniu do poszczególnych rodzajów zabudowy i zależności wprost. W wyniku nakładających się zagrożeń dla jakości komponentów środowiska, ciągłości powiązań przyrodniczych czy walorów krajobrazowych powstają obszary o szczególnej koncentracji kolizji (obszary znaczącego oddziaływania na środowisko), do takich potencjalnych obszarów należą w szczególności:

- rejon istniejącej oczyszczalni ścieków oraz składowiska odpadów z zagrożeniem infiltracji zanieczyszczeń do gleb i wód podziemnych i powierzchniowych,
- teren istniejącej intensywnej zabudowy mieszkaniowo – usługowej (centrum miasta),
- trasa istniejących odcinków drogi krajowej i dróg wojewódzkich o nasilającym się natężeniu ruchu, szczególnie ciężarowego - wzrost zespołu zanieczyszczeń typu komunikacyjnego, pogorszenie warunków zamieszkania i funkcjonowania systemów przyrodniczych,
- trasa projektowanej autostrady A-1,
- trasa projektowanego odcinka drogi krajowej (obwodnica miasta) - wprowadzenie zanieczyszczeń komunikacyjnych na tereny dotychczas od nich wolne, zagrożenie

fragmentacją systemów przyrodniczych prowadzącą do zaburzeń w funkcjonowaniu ekosystemów i drożności korytarzy wykorzystywanych dla funkcjonowania przestrzeni ekologicznej, w strefę eksponowaną krajobrazowo,

- tereny produkcyjno - usługowe w wielofunkcyjnych strefach funkcjonalno – przestrzennych na terenie gminy wskazane do opracowania planów miejscowych i teren produkcyjno - usługowy na terenie miasta,
- tereny obecnie użytkowane rolniczo, a nie wyposażone w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, będące pod presją budownictwa mieszkaniowego i mieszkaniowo - usługowego.

Jak widać przedstawione powyżej obszary znaczącego oddziaływania na środowisko to zarówno obszary już zainwestowane dla których studium wprowadza szereg ustaleń proekologicznych w celu zminimalizowania ich negatywnego oddziaływania, jak również obszary projektowane, których realizacja zgodnie z ustaleniami zapisanymi w przedmiotowym dokumencie nie powinna spowodować znaczących negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska.

7. OCENA USTALEŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE STUDIUM W ZAKRESIE STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA, JEGO ZASOBÓW, ODPORNOŚCI NA DEGRADACJĘ I ZDOLNOŚCI DO REGENERACJI

Ustalenia zawarte w studium podejmują próbę określenia nie tylko właściwych relacji pomiędzy środowiskiem a człowiekiem ale również wskazują kierunki działań mających na celu zapewnienie właściwego funkcjonowania środowiska, możliwości jego regeneracji oraz wzbogacenia zasobów. Do najważniejszych zagadnień w tym zakresie, ujętych w studium można zaliczyć:

- stworzenie podstaw systemu przyrodniczego miasta i gminy, którego głównym elementem jest korytarz ekologiczny jaki stanowi rzeka Zgłowiączka i Lubieńka oraz teren kompleksów leśnych wyznaczonych na terenie gminy jako strefa funkcjonalno – przestrzenna - Leśna. Pozwoli to na regenerację części zasobów środowiska przyrodniczego tego rejonu, zagrożonego dotychczas silną antropopresją,
- wzbogacenie przede wszystkim obszaru miasta o nowe powierzchnie biologicznie czynne, związane z obowiązkowym wprowadzeniem trwałej szaty roślinnej na działkach budowlanych,
- ograniczenie zagrożeń związanych ze zjawiskiem erozji wodnej na terenach użytkowanych rolniczo, po zmianie ich funkcji na tereny budowlane,
- poprawę klimatu akustycznego oraz higieny powietrza przede wszystkim na terenie miasta,
- regeneracja i ogólna poprawa walorów krajobrazowych,
- zachowanie podstawowych elementów sieci hydrograficznej a szczególnie niewielkich jezior i śródpolnych oczek wodnych,
- szansę na poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Jak wynika z powyższej informacji pełna realizacja ustaleń studium daje szansę na poprawę funkcjonowania środowiska, wzbogacenie jego zasobów w przypadku walorów krajobrazowych i powierzchni biologicznie czynnych oraz likwidację niektórych, występujących dotychczas zagrożeń zwłaszcza erozji wodnej i zanieczyszczenia wód podziemnych.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski jest dokumentem umożliwiającym władzom samorządowym realizację strategicznej polityki przestrzennej. Należy przyjąć, że wspomniana polityka jest wynikiem oczekiwań mieszkańców miasta i gminy oraz ofertą dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych, którzy mogą przyspieszyć rozwój społeczny i gospodarczy miasta i gminy. Studium zakłada zatem znaczący rozwój potencjału gospodarczego miasta i gminy. W świetle tego wydaje się być oczywiste, że ustalenia studium muszą wprowadzać głębokie zmiany w zakresie funkcji i zagospodarowania na wielu terenach. Praktycznie zmiany te dotyczą obszaru całego miasta z wyłączeniem rejonu korytarza ekologicznego jaki stanowi

dolina rzeki Zgłowiączki i Lubieńki oraz północnej części obszaru gminy położonego przede wszystkim wzdłuż projektowanej autostrady A-1 przeznaczonego w studium pod zabudowę produkcyjno – usługową dla inwestorów lokalnych jak i strategicznych z wyłączeniem z zabudowy kompleksów leśnych z uzdrowiskiem Wieniec oraz terenów zlokalizowanych wzdłuż Zgłowiączki tworzących korytarz ekologiczny o znaczeniu wojewódzkim.

Alternatywnym rozwiązaniem do tych jakie zostały przyjęte w studium może być ograniczenie terytorialnej ekspansji zabudowy miasta i wprowadzania nowych funkcji na tereny użytkowane dotychczas rolniczo. Przyjęcie takiego rozwiązania w sposób znaczący jednak ograniczyłoby szanse rozwojowe miasta. Bez wątplenia spotkałoby się to z dezaprobatą całej lokalnej społeczności. Jest zatem mało prawdopodobne aby zyskał akceptację dokument, który eliminuje miasto i gminę z konkurencji o nowe inwestycje, miejsca pracy, nowe tereny budowlane itp. W świetle tych rozważań wydaje się, że praktycznie rozwiązania alternatywnego nie ma. Można jedynie brać pod uwagę modyfikację szczegółowych rozwiązań. Przede wszystkim jednak należy konsekwentnie realizować ustalenia jakie w ostatecznej formie zostaną przyjęte.

Wariantowo wprowadzono do układu komunikacyjnego miasta przebieg obwodnicy miasta Brześcia Kujawskiego o parametrach drogi klasy G, o przekroju jednojezdniowym, położonej w ciągu drogi publicznej kategorii krajowej o nr 62 Strzelno - Anusin. Uwzględnienie w projekcie zmiany „Studium” trzech wariantów umożliwi zarządowi dróg oraz władzom samorządowym wybór najkorzystniejszego z wariantów, mając na uwadze kryterium obsługi komunikacyjnej oraz aspekty ekonomiczne.

9. PODSUMOWANIE

„Prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski” sporządzona została po opracowaniu projektu studium i przeprowadzonej procedurze uzgodnień i opiniowania tego dokumentu.

Prognoza jest opracowanie opartym głównie na bazie posiadanych materiałów zgromadzonych do studium. Przy sporządzaniu prognozy wykorzystano również inne dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru miasta i gminy opracowane przez inne instytucje, a dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących. Dostępne opracowania pozwoliły na sprawdzenie w jaki sposób proponowane w studium rozwiązania przestrzenne odnoszą się do uwarunkowań przyrodniczych terenu.

Studium samo w sobie nie rodzi zasadniczo żadnych skutków środowiskowych. Źródłem potencjalnych skutków środowiskowych (negatywnych i pozytywnych) będzie dopiero realizacja poszczególnych działań, czy przedsięwzięć inwestycyjnych, przy czym tylko część z nich będzie nieuchronna.

Prognoza nie określa precyzyjnie skutków środowiskowych ze względu na brak „przywiązania” poszczególnych inwestycji do miejsc ich realizacji oraz określenia ich skali i sposobu realizacji, ale ma charakter ostrzegawczy. Wskazuje elementy środowisk, których jakość (stan) może ulec pogorszeniu w wyniku realizacji studium.

Przyjęcie prognozy jako dokumentu ostrzegającego przed potencjalnymi zagrożeniami powoduje, że lista wskazanych w jej wyniku potencjalnych skutków środowiskowych w odniesieniu do poszczególnych obszarów może być znacznie szersza, niż rzeczywiste skutki środowiskowe, jakie wystąpią podczas realizacji studium.

Prognoza sporządzona do projektu studium, zgodnie z uzgodnionym zakresem i stopniem szczegółowości oraz zgodnie z zapisami ustawowymi, poddana zostanie łącznie z projektem studium procesowi uzgadniania i opiniowania.

10. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko jest jednym z podstawowych dokumentów niezbędnych w procedurze postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin przewidzianego w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227). Organ administracji opracowujący projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego lub jego zmianę sporządza prognozę oddziaływania na środowisko, której zadaniem jest ocena środowiskowych skutków realizacji przewidzianych zamierzeń.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego sporządzona została dla obszaru miasta i gminy Brześć Kujawski w granicach administracyjnych. Została wykonana zgodnie z obowiązującymi w Polsce oraz Unii Europejskiej przepisami prawnymi odnoszącymi się do ochrony środowiska.

Podstawą określenia potencjalnych zagrożeń i konfliktów środowiskowych, jakie może spowodować realizacja projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć kujawski była analiza treści tego dokumentu. Przeprowadzono analizę treści zawartych w przyjętych kierunkach zagospodarowania w poszczególnych ośmiu strefach polityki przestrzennej wyznaczonych na terenie miasta i pięciu strefach na terenie gminy w odniesieniu do stanu środowiska na tych obszarach. Przedmiotem oceny było oddziaływanie opisanych w projekcie studium ustaleń na rzeźbę terenu i krajobraz, powietrze atmosferyczne, środowisko wodne, klimat akustyczny, gleby i odpady, roślinność i zwierzęta i zdrowie ludzi.

Ustalone w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski kierunki rozwoju spowodują poprawę stanu środowiska we wszystkich jego komponentach.

Opracowanie to stanowi próbę oceny zmian i przekształceń środowiska przyrodniczego, jakie zostaną wprowadzone po realizacji ustaleń studium. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że realizacja studium wprowadzi w środowisku przyrodniczym szereg zmian, zarówno korzystnych jak i niekorzystnych. Do tych pierwszych można zaliczyć zwiększenie się powierzchni zieleni. Będzie się to wiązać z obowiązkiem wprowadzania na obszarze działek budowlanych oraz terenach ogólnodostępnych zadrzewień oraz innych roślin o charakterze ozdobnym. Do zmian pozytywnych należy zaliczyć docelową poprawę czystości powietrza w mieście oraz ograniczenie poziomu hałasu. Na pewno zmianą pozytywną będzie poprawa estetyki i walorów krajobrazowych miasta. Pojawi się nowa zabudowa o ciekawej architekturze, znikną obiekty wyeksploatowane technicznie szpecące jego krajobraz. Nowe rozwiązania komunikacyjne, w tym zwłaszcza obwodnica, poprawią nie tylko warunki jazdy i jej bezpieczeństwo, ale przede wszystkim ograniczą emisję szkodliwych spalin.

Największe zmiany i przekształcenia w środowisku spowoduje realizacja przedsięwzięć związanych z realizacją ustaleń dotyczących zasad ochrony środowiska przyrodniczego. Zapisane w projekcie studium kierunki rozwoju obejmujące likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń gleby, wód powierzchniowych i podziemnych oraz rozwój sieci kanalizacyjnej umożliwiający odprowadzanie ścieków sanitarnych do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków będą miały znakomity wpływ na poprawę stanu środowiska. Realizowane w przedsięwzięcia będą miały ewidentnie proekologiczny charakter. Tym niemniej podczas realizacji niektórych z nich wystąpią pewne, najczęściej na niewielką skalę i chwilowe (CH) negatywne oddziaływania typowe przy prowadzeniu inwestycji liniowych (np. kolektory kanalizacyjne i wodociągowe) zmiany i przekształcenia niektórych komponentów środowiska. Podobnie przyjęcie, jako celu sukcesywną likwidację źródeł emisji zanieczyszczeń pochodzących z palenisk domowych poprzez zmianę czynnika grzewczego z tradycyjnego (spalanie węgla, drewna, wszelkich dających się spalić w odpadów) na paliwa ekologiczne przełoży się w sposób bezpośredni na poprawę stanu jakości atmosfery zarówno na terenie miasta jak i na terenie gminy.

Mniej bezpośrednio sprzyjające dla środowiska będą zmiany spowodowane działaniami wynikającymi z realizacji kierunków rozwoju komunikacji, w tym przede wszystkim realizacja projektowanej autostrady A-1, realizacja obwodnicy oraz projektów związanych z budową i przebudową dróg. Działania związane z przebudową spowodują zajęcie pod drogi pasów terenu przylegających do istniejącej już infrastruktury drogowej i będących już pod wpływem antropopresji

związanej głównie z emisją hałasu i zanieczyszczeń komunikacyjnych. Skutkiem przebudowy dróg będzie przede wszystkim poprawa warunków akustycznych i aerosanitarnych terenów przyległych, a więc i poprawa warunków życia mieszkańców. Zmniejszy się też negatywne oddziaływanie na środowisko wodne (budowa systemów ujmujących wody opadowe z powierzchni komunikacyjnych). Poprawi się też bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Zapisane w projekcie studium kierunki kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej spowodują zmiany wpływające na głębę szatę roślinną oraz krajobraz. Grunty rolne w wyniku zmian sposobu użytkowania zostaną trwale wyłączone z produkcji rolnej. Wprowadzenie na terenach rolniczych zabudowy w zasadniczy sposób wpłynie na zmianę szaty roślinnej terenu. W miejscu niezagospodarowanym pojawi się nowe, trwałe pokrycie terenu roślinnością stanowiącą element ozdobny, wzbogacający estetykę krajobrazu oraz element izolacyjny, chroniący sąsiednie tereny od wzajemnego oddziaływania. Struktura krajobrazu terenów dotychczas użytkowanych rolniczo ulegnie zmianie – planowane jest wprowadzenie estetycznej zabudowy, wszelkich urządzeń uzupełniających, urządzenie terenów zieleni, więc wartości krajobrazowe tych obszarów powinny ulec znacznemu podwyższeniu.

W ogólnym bilansie można jednak uznać, że realizacja ustaleń studium nie wprowadzi zdecydowanie negatywnych zmian w zasobach środowiska przyrodniczego miasta. Można stwierdzić, iż wiele tych zmian będzie z nawiązką zrekompensowanych. Przyjęte w projekcie studium rozwiązania, służą ograniczeniu negatywnych oddziaływań na środowisko poszczególnych sposobów zagospodarowania i zainwestowania terenów oraz zachowują zasady ochrony obszarów aktywnych biologicznie i zabezpieczenia struktur przyrodniczych.

12. WYKORZYSTANE MATERIAŁY

Do sporządzenia niniejszej prognozy posłużyły dostępne prace dokumentacyjne, studialne i opracowania kartograficzne dotyczące problematyki środowiska przyrodniczego lub jego poszczególnych komponentów, a także problematyki szkodliwej. Wykorzystano także wyniki i materiały własne, zebrane podczas rekonesansu terenowego. Wśród opracowań, w szczególności wymienić należy:

- Opracowanie ekofizjograficzne wykonane na potrzeby Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski, maj 2008r.;
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Brześć Kujawski”, przyjęte przez Radę Miejską Brześcia Kujawskiego Uchwałą Nr XIX /242/2000 z dnia 09 sierpnia 2000r.;
- „Strategia Rozwoju miasta i gminy Brześć Kujawski – przyjęta Uchwałą Nr /2001 Rady Miejskiej w Brześciu Kujawskim z dnia 28 sierpnia 2001r.
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Kujawsko - Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, czerwiec 2003;
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007 – 2020, Zarząd Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Uchwała Nr XLI/586/05 z dnia 12 grudnia 2005r.
- „Program ochrony środowiska dla miasta i gminy Brześć Kujawski na lata 2004-2011”, Urząd Miasta i Gminy Brześć Kujawski - Rada Miejska Brześcia Kujawskiego, Uchwała Nr 86 / XV / 2003 z dnia 1 grudnia 2003r.;
- „Plan gospodarki odpadami dla miasta i gminy Brześć Kujawski na lata 2004-2011”, Urząd Miasta i Gminy Brześć Kujawski - Rada Miejska Brześcia Kujawskiego, Uchwała Nr 86 / XV / 2003 z dnia 1 grudnia 2003r.;
- Wstępny projekt Lokalnego Planu Rewitalizacji Miasta i Gminy Brześcia Kujawskiego;
- „Raport o stanie środowiska województwa kujawsko-pomorskiego w 2006r.” - Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2007r. oraz „Raporty...” z lat wcześniejszych;
- „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – etap I - rzeka Zgłowiączka”, RZGW Warszawa – MGGP S.A. Tarnów, wrzesień 2006r.;
- „Studium dla potrzeb planów ochrony przeciwpowodziowej – etap II - rzeka Lubieńka”, RZGW Warszawa – NEOKART GIS Sp. z o.o. w Warszawie, Warszawa marzec 2006 r.;
- Przyroda województwa kuj.-pomorskiego, praca zbiorowa, Bydgoszcz 2001 r.,
- Środowisko przyrodnicze w województwie włocławskim, Włocławskie Towarzystwo Naukowe, Włocławek 1997,
- Geografia fizyczna Polski, oprac. J. Kondracki, PWN Warszawa, 1988,
- Materiały i obserwacje własne z wizji lokalnej.